МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Кваліфікаційна робота
з перекладознавства на тему:

«ПЕРЕКЛАД ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ (ЖАРГОН, АРГО, СУРЖИК)»

Студентки групи МЗмлі 01-20

факультету романської філології і перекладу

заочна форма навчання

спеціальність **035 Філологія.**

спеціалізація **035.051 Романські мови та літератури (переклад включно)**

Мартиненка Євгенія Юрійовича

Науковий керівник:

доктор філологічних наук, професор Данилич Валентина Стефанівна

Допущено до захисту
«___»_____року
Завідувач кафедри
_____Філоненко Н. Г.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2021

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA DE UCRANIA
UNIVERSIDAD NACIONAL LINGÜÍSTICA DE KYIV
Departamento de Filología Románica, Neogriega y Traducción

TRABAJO FINAL DE MÁSTER
sobre el tema:

" TRADUCCIÓN DE VOCABULARIO Y FRASEOLOGÍA DE CARÁCTER NO NORMATIVO (JERGA, ARGO, SURZHYK)"

Martynenko Yevhenii Yuriiovych
Estudiante del grupo MZmli 01-20
Facultad de Filología Románica y Traducción
Educación externa
Especialidad **035 Filología.**
035.051 Lenguas y literaturas románicas
(traducción inclusive), primera lengua – española

Tutora académica:
Prof. Danylych Valentyna Stefanivna

Kyiv – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ 8

1.1.Поняття мовної норми та ненормативних аспектів мови 8

1.2.Жаргон, арго та суржик як соціальні варіанти іспанської мови 21

1.3.Принципи та прийоми перекладу ненормативної лексики та фразеології 25

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ 35

2.1.Лексичний склад ненормативного виміру іспанської мови: жаргон, арго, суржик 35

2.1.1.Соціолекти як лексичне явище сучасної іспанської мови 41

2.2.Фразеологізми, що належать до ненормативних варіантів сучасної іспанської мови 51

2.3.Особливості функціонування лексики та фразеології сучасної іспанської мови ненормативного характеру 52

РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ 58

3.1.Прийоми перекладу ненормативної лексики сучасної іспанської мови 58

3.2.Еквівалентний та безеквівалентний переклад ненормативних фразеологізмів іспанської мови 62

3.3.Труднощі перекладу лексики та фразеології сучасної іспанської мови ненормативного характеру 65

ВИСНОВКИ 72

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 74

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ 78

РЕЗЮМЕ 79

ВСТУП

Складові лексики ненормативного характеру розглядалися переважно в ракурсі лексикостилістичних характеристик до кінця першої половини ХХ-го ст. Вартий уваги той факт, що окремі дослідники ще з кінця XVIII-го ст. почали вивчати найрізноманітніші вияви соціальної природи ненормативної лексики, а саме в ХХ-му ст. було виділено суттєвий аспект цієї лексики – соціальний.

Представлене наукове дослідження присвячене вивченню лексично-граматичних і стилістичних перекладацьких трансформацій.

Вивченням проблем соціальної діалектології упродовж XIX ст. – початку XXI ст. займались і займаються вчені різних країн. Це українські мовознавці В. Боржковський, О. Т. Горбач, П. М. Грабовий, Й. О. Дзендзелівський, І. Г. Матвіяс, Ю. Л. Мосенкіс, Л. О. Ставицька, К. Й. Студинський, А. М. Трембіцький, К. В. Широцький, російські лінгвісти Е. М. Берегівська, І. О. Бодуен де Куртене, В. Д. Бондалєтов, І. Р. Гальперін, М. О. Грачов, В. І. Даль, В. С. Єлістратов, В. М. Жирмунський, Б. О. Ларін, О. Т. Ліпатов, німці Г. Бауман, Б. Давід, Г. Еман, Ф. Клуге, Х. Кюпер, І. Мейер, І. Фольман, Г. Хенне, Й. Шмідт, англійці А. Барер і Ч. Г. Леланд, Д. Греттан, Дьюкейндж Англікус, Р. І. Макдевід, Е. Партрідж, Дж. С. Фармер і У. Е. Хенлі, Дж. К. Хоттен, іспанець Х. Гарсія Рамос, данець О. Єсперсен, французькі соціолінгвісти П. Гіро, А. Доза, Г. Ено, Л.-Ж. Кальве, П. Мерль, Ф. Мішель, швейцарець Ш. Баллі, румуни Й. Йордан, Л. Сенеан, поляки С. Грабяс, Г. Крашевський, хорвати А. Скелін Хорват, В. Ягич, болгари Ц. Карастойчева, С. Стойков, чехи Я. Губачек, Ф. Оберпфальцер-Йілка, американські мовознавці Л. Блумфілд, Дж. Гамперц, Дж. Б. Грінаф і Дж. Л. Кіттрідж, К. Ібле, Дж. Е. Лайтер, та багато ін.

Актуальність дослідження полягає у широкому використанні ненормативної лексики в суспільстві і, крім того, великою кількістю наукового матеріалу на дану тему.

Ненормативна лексика виступає різними частинами мови, а, як наслідок, і членами речення, що зумовлює потребу в її більш глибокому дослідженні. Такі лексичні одиниці можуть слугувати також і для зв'язку слів у реченні, як інтонаційні або експресивні флексії. Лексеми-іменники мають парадигму відмінювання, яка має ті самі риси, що й парадигма відмінювання іменників, таке ж явище можна спостерігати у інших частинах мови. Часто ненормативна лексема може мати одну основу-корінь, але виражати ознаки різних частин мов як похідних.

Мета дослідження – виявлення особливостей перекладу ненормативної лексики та фразеології іспанської мови.

Для успішного досягнення поставленої мети були конкретизовані такі **задачі:**

- визначення поняття та особливостей ненормативної лексики;
- характеристика мовних понять «жаргон», «арго», «суржик» в іспанській мові;
- аналіз методів та правил перекладу лексики та фразеології ненормативного характеру;
- визначення особливостей ненормативної лексики та фразеологізмів в іспанській мові;
- аналіз специфіки перекладу ненормативної лексики та фразеології в сучасній іспанській мові.

Методи дослідження. Під час збору та опрацювання накопиченого матеріалу в дипломній роботі було використано такі методи дослідження як аналіз, зіставний, описовий, статистичний та метод компонентного аналізу.

Наукову новизну цієї роботи складає, власне, сама тема, оскільки список термінів, що відносяться до поняття «ненормативна лексика» поповнюється ледь не щорічно.

Об’єкт дослідження – сучасна іспанська ненормативна лексика та фразеологія.

Предмет дослідження – складові такої лексики.

Отримані в роботі результати можна вважати певним внеском до зіставного мовознавства та лексикології іспанської та української мов.

У результаті вивчення предмету дослідження було одержано результати, які можна використовувати у викладанні зіставної лексикології іспанської та української мов та у викладанні перекладознавста іспанської та української мов.

Структура дипломної роботи. Вступ, теоретичний розділ, аналітичний розділ, практичний розділ, 1 таблиця, висновки, список використаних джерел – 33, список джерел ілюстративного матеріалу – 9, резюме українською та іспанською мовами, 78 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ

1.1.Поняття мовної норми та ненормативних аспектів мови

Норма (від лат. norma «керівний початок«, «правило», «зразок»). У гранично загальному сенсі норма –це точка відліку у вигляді якоїсь зведеної в абсолют інституційної моделі, щодо якої встановлюють відповідність в межах між «можна» – «не можна», «допустимо» – «неприпустимо», а в спеціальному сенсі – система уніфікованих встановлень прескриптивного характеру в додатку до якоїсь певної сфери діяльності: норма поведінки, правові норми, мовна норма.

Ідею нормативності найкраще ілюструють етика і юриспруденція. Наприклад, щоб зрозуміти тавтологічне висловлювання війна є війна, необхідно знати, зауважує Ю.Д. Апресян, чим спостережуваний стан речей відхиляється від норми добра, людяності, моралі, порядку. Не менш показові і використовувані у французькій школі т. зв. вправи з пропусками. Французьким учням пропонується, наприклад, встановити найбільш підходящий варіант сполучуваності іменних prisonnier «ув'язнений» і directeur de prison «начальник в'язниці» з прикметними bienveillant «доброзичливий» irepentant «розкаяний», а потім привести доводи на користь «правильного» вибору у вигляді умовиводу: (i) якщо ув'язнений, значить винний; (ii) якщо винний, значить повинен каятися. За допомогою таких вправ не можна, звичайно, навчитися мови, зате можна засвоїти, укладає Ф.Растье, деякі соціальні, в даному випадку етичні норми.

Норма – явище суто інституційне, оскільки встановлюється щодо якоїсь системної інстанції: етики, права, мови тощо.

У структурному відношенні нормативна система – це відкрите, але разом з тим кінцева безліч всіх вхідних сюди норм – формулювань щодо додатковості.

Відповідно до прескриптивного і регульованим характером норми всі вхідні в нормативну систему норми-формулювання відповідають критерію обов'язковості, здійсненності і регулювання.

Відповідно з динамічним характером норми до утворюючої нормативну систему нормам-формулювань прикладаються оператори обов'язковість-необов'язковість (порушення), стабільність – варіативність, стійкість – рухливості тощо.

Якою б не була область застосування, нормативну систему слід вивчати за складом утворюючих її норм-формулювань, а також критерієм обов'язковості, здійсненності, регулювання, часу, місця і т. п.

У структурному відношенні зміст нормативної системи можна виразити у вигляді кон'юнкції всіх вхідних в неї норм-формулювань.

За критерієм обов'язковості всі вхідні в нормативну систему норми-формулювання те саме, що імперативи зі статусом дозволів або заборон.

За критерієм здійсненності нормативну систему вважають здійсненною за умови, якщо всі вхідні в неї норми-формулювання несуперечливі. У цьому сенсі до неї прикладені оператори виду «несуперечливість» – «суперечливість».

За критерієм істинності нормативна система не має істинного значення, оскільки всі вхідні в неї норми-формулювання не є ні істинними, ні помилковими, а хіба тільки дозволяючими або забороняючими, здійсненними або нездійсненними, суперечливими або несуперечливими, допустимими або неприпустимими у відповідній системі обчислення.

У тимчасовому відношенні нормативні системи схильні до змін. Тому до утворюючих їх нормам-формулювань прикладені оператори виду «стабільність» – «варіативність», «стійкість» – «рухливість» і т. п.

У суто лінгвістичному визначенні норма – це сукупність стабільних і уніфікованих мовних засобів і правил їх вживання в мовній діяльності з урахуванням соціальних, територіальних, культурно-історичних та інших

факторів, нерелевантних з точки зору системи, але від того не менш значущих для розуміння того, як вживається мова у всьому різноманітті своїх проявів.

Знання мови не обмежується дійсно граматичними абстракціями, а передбачає ще й знання того, як використовуються мовні засоби в реальному вживанні. Недарма Л.Ельмслев перетворює сосюровську дихотомію мова – мовлення в чотирьохчленну модель: схема – норма– узус– акт, А Е. Косеріу пропонує розрізняти поряд з системою ще й норму. Причому не для того щоб подолати відмінність між мовою і мовленням, а щоб показати, що історично конкретну мову можна вивчати «з технічної точки зору»:

- і як систему можливостей (що можна сказати), і як систему обов'язкових реалізацій (що вже сказано і що за традицією говориться);
- і як систему функціональних протиставлень (що є функціональним і дається в протиставлення, і як факт культури (культурне, соціальне та історичне);
- і як ідеальні форми реалізації певної мови (техніка і еталони для відповідної мовної діяльності), і як «моделі, історично вже реалізовані за допомогою цієї техніки і за цими шаблонами».

Зрозуміло, відмінність між системою і нормою, як і відмінність між схемою, нормою і узусом, не абсолютна, але принципова. Хоча б тому, що підкреслює, що мовні системи суть «історично реальні системи», а не чисто гіпотетичні конструкції. У системному ракурсі вивченню підлягають функціонально значущі відмінності і протиставлення, в нормативному – допускаються системою соціальні та територіальні особливості функціонування мови.

У додатку до засвідчених мовних творів норму можна, таким чином, диференціювати за різними критеріями – вживання мовних засобів, способу фіксації, роду діяльності, території, мови індивіда і навіть ситуації, а різні види

нормування вивчати як літературну норму, письмову та усну форми літературної мови, функціональні стилі, соціолекти, діалекти, ідіолекти, ситуативну норму.

Мовна норма – історично сформовані правила вживання мовних засобів, що визнаються суспільством найбільш придатними в даний історичний період.

Норма є одним з істотних властивостей мови, що забезпечують його функціонування та історичну спадкоємність за рахунок властивої їй стійкості, хоча і не виключає варіантності мовних засобів і помітної історичної мінливості, оскільки норма покликана, з одного боку, зберігати мовні традиції, а з іншого – задовольняти актуальним і мінливим потребам суспільства.

Мова змінюється настільки швидко, що поняття норми в значній мірі розмивається.

Нові явища в лексиці, граматиці, мовному етикеті, сприймаються нерідко як порушення мовної норми.

Порушення мовної норми може сприйматися як реалізація творчих можливостей мови.

Відносно мовної діяльності можна розрізняти різні види нормування – літературну норму, письмову або усну форми літературної мови, функціональні стилі, соціолекти, діалекти, ідіолекти, ситуативну норму і т.п., а кожен вид нормування вивчати в діапазоні допустимого варіювання по специфічному відбору і використанні мовних засобів.

Межа між нормою і не-нормою рухлива і відносна, оскільки система дозволів і заборон релятивізується щодо відповідної системи нормування – літературної мови, стилістичного регістра, функціонального стилю, соціолекту, діалекту, ідіолекту і т. д.

Види норм:

- орфоепічні (норми наголосу і вимови);
- морфологічні норми (вживання тих чи інших форм слова і частин мови);

- лексичні норми (вживання слів у тому чи іншому значенні);
- синтаксичні норми (вживання словосполучень і речень);
- стилістичні норми (вибір стилістичного регістра згідно ситуації).

Проблемою в перекладознавстві залишається переклад ненормативної лексики.

Літературно правильна мова побудована відповідно мовними нормами. Норма-однакове зразкове загальновизнане вживання елементів літературної мови в певний період його розвитку. Вона історична і з часом так чи інакше може змінюватися. Вивчаючи стан мови в його мовних проявах (Художня і наукова література, жива мова, усна і письмова мова ЗМІ і т.д.), лінгвісти виділяють ті чи інші норми, властиві йому на даному етапі існування. Встановлення норми і її засвоєння носіями мови допомагає зберегти цілісність і общепонятность літературної мови, захищає його від невиправданого проникнення діалектних, просторічних і жаргонних елементів.[3, с 111]

Мовна норма – це зразок, це те, як прийнято говорити і писати в даному мовному суспільстві в дану епоху. Норма визначає, що правильно і що – ні, вона рекомендує одні мовні засоби і способи вираження і забороняє інші. Мовні норми об'єктивно складаються в процесі мовної практики членів суспільства. Норми можуть змінюватися з плином часу, але все ж протягом тривалого часу вони стабільні. Дотримання норм полегшує використання літературної мови. Норми пронизують всі яруси літературної мови.

Норми допомагають літературній мові зберігати свою цілісність і общепонятность. Вони захищають літературну мову від потоку діалектної мови, соціальних і професійних жаргонів, просторіччя. Це дозволяє мові виконати свою основну функцію – культурну.

Мовна норма залежить від умов, в яких здійснюється мова. Мовні засоби, доречні в одній ситуації (побутове спілкування), можуть виявитися безглуздим в іншій (офіційно-ділове спілкування).

Мовне явище вважається нормативним, якщо воно характеризується наступними ознаками:

- відповідність структурі мови,

- масова і регулярна відтворюваність в процесі мовної діяльності більшості мовців;

- громадське схвалення і визнання.

Мовні норми не придумані філологами, вони відображають певний етап у розвитку літературної мови всього народу. Норми мови не можна ввести або скасувати указом, їх неможливо реформувати адміністративним або законодавчим шляхом. Діяльність вчених-мовознавців, які вивчають норми мови, полягає у виявленні та описі, кодифікації мовних норм, з роз'ясненні та пропаганді серед населення.

Джерелами мовних норм є твори письменників-класиків, твори сучасних письменників, що продовжують класичні традиції, публікації засобів масової інформації, дані лінгвістичних досліджень, загальноприйняте сучасне вживання. До характерних рис мовних норм можна віднести відносну стійкість, поширеність характерними рисами мовних норм є загальновживаність, загальнообов'язковість, відповідність вживання, звичаю, можливостям мовної системи. [6]

Нормативна стійкість, загальнопоширеність, обов'язковість і системність знаходяться між собою в складних і часом суперечливих відносинах. Стійкість мовної норми долається еволюцією мови.. Найбільш очевидно це на прикладі російської орфографії, яка змінювалася, багаторазово уточнювалася протягом XVIII-XIX століть відповідно до змін самої мови: язикъ → язык. Ще більш динамічні процеси зміни норми демонструє лексика. Якщо в XIX ст. слово їсти було нейтральним і загальновживаним, а є в тому ж значенні – низьким і грубим, то через століття ситуація докорінно змінилася: їсти стало нейтральним і нормативним, а їсти – функціонально обмеженим, розмовним. Не є абсолютним і такий, здавалося б, вирішальний ознака мовної норми і тим більше кодифікації, як

загальнопоширеність, уживаність мовного явища: «Мовна норма – не статистичне явище, бо поширеною і часто повторюється в мові може бути, як відомо, і помилка», як писав С.І. Ожегов. [7]

Нормованість мови - це її відповідність літературно-мовному ідеалу. Зазначене властивість норми було відзначено проф.А. М. Пешковським, який писав: «Існування мовного ідеалу у мовців, - ось головна відмінна риса літературного прислівники з самого першого моменту його виникнення, риса, в значній мірі створює саме це наріччя і підтримує його у весь час його існування». Проф.С.І. Ожегов підкреслював соціальну сторону поняття норми, що складається з відбору мовних елементів, утворених знову і витягуються з пасивного запасу. С.І. Ожегов звертав увагу на те, що норми підтримуються суспільно-мовною практикою (художньою літературою, сценічною мовою, радіомовленням). У 60-80-і роки 20 століття літературні твори і радіопередачі дійсно могли служити зразком нормативного вживання. На сьогоднішній день ситуація змінилася. Не всяке літературний твір і не всяка передача по радіо і телебаченню можуть служити в якості зразка нормативного вживання мови. Сфера суворого дотримання норм мови значно звузилася, лише деякі передачі і періодичні видання можуть бути використані як приклади літературно-нормованої мови.[6]

Норма може бути імперативною - не допускає вибору і диспозитивної - допускає вибір. Порушення імперативної норми розцінюється як слабке володіння російською мовою. [3, с.112]

У літературній мові розрізняють такі типи норм:

- норми письмової та усної форм мовлення
- норми писемного мовлення
- норми усного мовлення.

До норм, загальних для усного та писемного мовлення, відносяться:

- лексичні норми
- граматичні норми

- стилістичні норми.

Спеціальними нормами писемного мовлення є:

- норми орфографії

- норми пунктуації.

До усного мовлення застосовні:

- норми вимови

- норми наголосу

- інтонаційні норми.

Норми, загальні для усного та писемного мовлення, стосуються мовного змісту та побудови текстів.

Лексичні норми, або норми слововживання – це норми, що визначають правильність вибору слова з ряду одиниць, близьких йому за значенням або за формою, а також вживання його в тих значеннях, які воно має в літературній мові. Лексичні норми відображаються в тлумачних словниках, словниках іноземних слів, термінологічних словниках і довідниках. Дотримання лексичних норм– найважливіша умова точності мови і її правильності. [6]

Граматичні норми діляться на словотвірні, морфологічні та синтаксичні.

- словотвірні норми визначають порядок з'єднання частин слова, утворення нових слів. Словотвірної помилкою є вживання неіснуючих похідних слів замість існуючих похідних слів з іншим афіксом, наприклад, побіжу замість здобуду перемогу, наврежу замість завдаю шкоди і інші.

- морфологічні норми вимагають правильного утворення граматичних форм слів різних частин мови (форм роду, числа, коротких форм і ступенів порівняння прикметників та ін.). Типовим порушенням морфологічних норм є вживання слова у неіснуючій або невідповідній контексту словозмінній формі (проаналізований образ, пануючі порядки, перемога над фашизмами, назвав Плюшкіна Дірком). Іноді можна почути такі словосполучення: залізнична рейка, Імпортна бандероль,

лакований туфель. У цих словосполученнях допущена морфологічна помилка– неправильно оформлений рід іменників.

- синтаксичні норми наказують правильну побудову основних синтаксичних одиниць–словосполучень і пропозицій. Ці норми включають правила узгодження слів і синтаксичного управління, співвіднесення частин пропозиції один з одним за допомогою граматичних форм слів з тією метою, щоб пропозиція була грамотним і осмисленим висловлюванням. Порушення синтаксичних норм є в наступних прикладах: читаючи її, виникає питання; поемі характерний синтез ліричного і епічного начал; вийшовши заміж за його брата, ніхто з дітей не народився живим. [6]

Стилістичні норми визначають вживання мовних засобів відповідно до законів жанру, особливостями функціонального стилю і - ширше - з метою і Умовами спілкування. Невмотивоване вживання в тексті слів іншого стилістичного забарвлення викликає стилістичні помилки. Стилістичні норми зафіксовані в тлумачних словниках в якості спеціальних послід, коментуються в підручниках зі стилістики російської мови та культури мовлення. Стилістичні помилки полягають в порушенні стилістичних норм, включенні в текст одиниць, що не відповідають стилю і жанру тексту. [6]

Норми орфографії – це правила позначення слів на письмі. Вони включають правила позначення звуків буквами, правила злитого, дефісного і роздільного написання слів, правила вживання великих (заголовних) букв і графічних скорочень, правила перенесення слів. [6]

Норми пунктуації визначають вживання розділових знаків. Засоби пунктуації мають такі функції:

- відмежування в письмовому тексті однієї синтаксичної структури (або її елемента) від іншої

- фіксація в тексті лівої і правої меж синтаксичної структури або її елемента

- об'єднання в тексті декількох синтаксичних структур в одне ціле. [6]

Норми орфографії та пунктуації закріплені в «Правилах російської орфографії та пунктуації», єдиному найбільш повному і офіційно затвердженому зводі правил правопису. На основі зазначених правил складені різні довідники з орфографії та пунктуації, найбільш авторитетним серед яких вважається «Довідник з орфографії та пунктуації» Д. Е. Розенталя, неодноразово перевидавався, на відміну від самого офіційного зводу правил, виданого двічі – в 1956 і 1962 рр. [6]

Орфоепічні норми включають норми вимови, наголоси та інтонації. Дотримання орфоепічних норм є важливою частиною культури мови, так як їх порушення створює у слухачів неприємне враження про мову і самому мовцеві, відволікає від сприйняття змісту мови.

Мовна норма повинна бути загальнообов'язковою і стійкою, оскільки, якби норми не були стійкими, якби вони легко піддавалися різного роду впливам, Мовний зв'язок між поколіннями була б зруйнована. Стійкість мовних норм забезпечує спадкоємність культурних традицій народу. У той же час стійкість норм не абсолютна, а відносна. Норма, як і все в мові, повільно, але безперервно змінюється під впливом розмовної мови, місцевих говорів, мови різних соціальних і професійних груп людей, запозичень. Суспільство свідомо дбає про збереження мовних норм, що знаходить відображення в процесі кодифікації – впорядкування мовних норм. Найважливішим засобом кодифікації є лінгвістичні словники, довідники, навчальні посібники, з яких ми можемо почерпнути інформацію про правильне вживання мовних одиниць.

Мовна система, перебуваючи в постійному використанні, створюється і видозмінюється колективними зусиллями тих, хто нею користується... нове в мовному досвіді, що не вписується в рамки системи мови, але працює, функціонально доцільне, веде до перебудови в ньому, а кожне чергове стан мовної системи служить підставою для порівняння при подальшій переробці мовного досвіду. Таким чином, мова в процесі мовного функціонування розвивається,

змінюється, і на кожному етапі цього розвитку мовна система з неминучістю містить в собі елементи, які не завершили процес зміни. Тому різні коливання, варіанти неминучі в будь–якій мові. [4]

Постійна еволюція мови веде до зміни літературних норм. Те, що було нормою в минулому столітті і навіть 15–20 років тому сьогодні може стати відхиленням від неї. Активне впровадження в останні десятиліття інновацій у сфері економіки, політики, культури не могли не відбитися на мовних нормах. З початку 90–х років в українську мову масово вливаються американізми, що мають і не мають аналогів в ньому самому. Так, якщо в 30 –40х роках 20–го століття були електронно–обчислювальні машини, то тепер ці складні пристрої іменуються комп'ютерами. Ще в середині минулого століття в нашій країні навіть не чули про менеджмент, маркетинг, холдинги і консалтинг, а сьогодні це звичайні слова для середнього росіянина.

Зміни в мові призводять до виникнення декількох варіантів деяких слів. Наприклад абсолютно рівноправні варіанти тунеть–тунель, калоші–калоші, сир – сир. однак частіше варіанти отримують неоднакову оцінку: головним визнається варіант, який може використовуватися у всіх стилях мови, має більш широке значення; другорядним визнається варіант, використання якого обмежена. Наприклад, у всіх стилях мови доречний варіант договір, в той час як форма договір має розмовну забарвлення. Форма феномен може бути використана у всіх значеннях слова, а розмовний варіант феномен використовується тільки в значенні «людина з незвичайними здібностями». Багато форм, що мають просторічне забарвлення, знаходяться за межами літературної мови: дзвонить, зрозуміла, ложить та ін. [5]

Для української літературної мови характерно інтенсивне взаємодія з просторіччям , відома частина запозичень з народно–розмовної мови включається до складу літературної мови, в його стилістичну структуру, стаючи надбанням не тільки розмовної, а й книжкової мови. Кожне нове покоління спирається на вже

існуючі тексти, стійкі звороти мови, способи оформлення думки. З мови цих текстів воно вибирає найбільш підходящі слова і звороти мови, бере актуальне для себе, привносячи своє, щоб висловити нові ідеї, уявлення, нове бачення світу. Природно, нові покоління відмовляються від того, що здається архаїчним, не співзвучним новій манері формулювати думку, передавати свої почуття, ставлення до людей і подій. Іноді вони повертаються до архаїчних форм, надаючи їм новий зміст, нові ракурси осмислення. У кожну історичну епоху норма являє собою складне явище і існує в досить непростих умовах.

Суспільство свідомо дбає про збереження мовних норм, що знаходить відображення в процесі кодифікації – впорядкування мовних норм. Найважливішим засобом кодифікації є лінгвістичні словники, довідники, навчальні посібники, з яких ми можемо почерпнути інформацію про правильне вживання мовних одиниць.

Мовна система, перебуваючи в постійному використанні, створюється і видозмінюється колективними зусиллями тих, хто нею користується... нове в мовному досвіді, що не вписується в рамки системи мови, але працює, функціонально доцільне, веде до перебудови в ньому, а кожне чергове стан мовної системи служить підставою для порівняння при подальшій переробці мовного досвіду. Таким чином, мова в процесі мовного функціонування розвивається, змінюється, і на кожному етапі цього розвитку мовна система з неминучістю містить в собі елементи, які не завершили процес зміни. Тому різні коливання, варіанти неминучі в будь–якій мові. [4]

Постійна еволюція мови веде до зміни літературних норм. Те, що було нормою в минулому столітті і навіть 15–20 років тому сьогодні може стати відхиленням від неї. УК мова, як і будь-який інший, змінюється і еволюціонує разом з навколишньою дійсністю. Активне впровадження в останні десятиліття інновацій у сфері економіки, політики, культури не могли не відбитися на мовних нормах. З початку 90–х років в російську мову масово вливаються американізми,

що мають і не мають аналогів в ньому самому. Так, якщо в 30 – 40х роках 20–го століття були електронно–обчислювальні машини, то тепер ці складні пристрої іменуються комп'ютерами. Ще в середині минулого століття в нашій країні навіть не чули про менеджмент, маркетинг, холдинги і консалтинг, а сьогодні це звичайні слова для середнього росіянина.

Зміни в мові призводять до виникнення декількох варіантів деяких слів. Наприклад абсолютно рівноправні варіанти тунеть–тунель, калоші–калоші, сир – сир. однак частіше варіанти отримують неоднакову оцінку: головним визнається варіант, який може використовуватися у всіх стилях мови, має більш широке значення; другорядним визнається варіант, використання якого обмежена. Наприклад, у всіх стилях мови доречний варіант договір, в той час як форма договір має розмовну забарвлення. Форма феномен може бути використана у всіх значеннях слова, а розмовний варіант феномен використовується тільки в значенні «людина з незвичайними здібностями». Багато форм, що мають просторічне забарвлення, знаходяться за межами літературної мови: дзвонить, зрозуміла, ложить та ін. [5]

Для української літературної мови характерно інтенсивне взаємодія з просторіччям , відома частина запозичень з народно–розмовної мови включається до складу літературної мови, в його стилістичну структуру, стаючи надбанням не тільки розмовної, а й книжкової мови. Кожне нове покоління спирається на вже існуючі Тексти, стійкі звороти мови, способи оформлення думки. З мови цих текстів воно вибирає найбільш підходящі слова і звороти мови, бере актуальне для себе, привносячи своє, щоб висловити нові ідеї, уявлення, нове бачення світу. Природно, нові покоління відмовляються від того, що здається архаїчним, не співзвучним новій манері формулювати думку, передавати свої почуття, ставлення до людей і подій. Іноді вони повертаються до архаїчних форм, надаючи їм новий зміст, нові ракурси осмислення. У кожну історичну епоху норма являє собою складне явище і існує в досить непростих умовах. Про це писав ще в 1909 р. В. І.

Чернишов: «У мові всякої певної епохи для її сучасників багато неясного: доданка, але не сформованого, вимираючого, але не вимерлого, що входить знову, але не утвердився».

Отже, ненормативна лексика посідає значне місце в лінгвістиці. Вона з'являється в прямій мові, відрізняється від звичайних розмовних і просторічних слів більш сильним емоційним забарвленням та індивідуальністю. При цьому велике значення має позамовна ситуація, тобто те, кому належать ті чи інші висловлювання, які містять ненормативну лексику, кому їх адресовано, за яких обставин і з якою метою. Це може стати тим чинником, котрий визначить правильність вибору адекватної лексеми під час перекладу мовної ситуації, де вживаються ненормативні вирази й образи.

1.2.Жаргон, арго та суржик як соціальні варіанти іспанської мови

Жаргон – це складна мова, що використовується фахівцями з певної дисципліни чи галузі. Ця мова часто допомагає експертам спілкуватися з ясністю та точністю.

Прихильники жаргонізму вважають, що така мова необхідна для орієнтації в тонкощах певних професій. Наприклад, у наукових галузях дослідники досліджують складні теми, які більшість неспеціалістів не змогли б зрозуміти. Мова, якою користуються дослідники, повинна бути точною, оскільки вони мають справу зі складними поняттями (молекулярна біологія, наприклад, або ядерна фізика), а спрощення мови може спричинити плутанину або створити простір для помилок.

Складність встановлення семантичних і сутнісних меж між арго, жаргоном, сленгом і їх різноманітними інтернаціональними варіантами полягає в тому, що «історичні, географічні та етнічні відмінності між перерахованими феноменами опинилися до третього тисячоліття з його строкатим соціальним фоном і численними етнічними міграціями населення планети настільки розмитими, що

часто неможливо встановити, який мовний знак кодованої комунікації може бути віднесений до того чи іншого її типу [3].

Відомо, що основним джерелом поповнення (а значить, і розвитку) сучасного іспанського сленгу (так само як і інших мов) є жаргон. Логічним було б визначити джерела найсучаснішої жаргонної лексики, незалежно від її рангу. Варто підкреслити, що в європейських мовах виявляються, в основному, однакові тенденції в розвитку розглянутої лексики, обумовлені, в першу чергу, подібностями соціального середовища. Академік В. М. Жирмунський вказував на три основні джерела формування жаргонів:

- переосмислення лексичного матеріалу рідної мови за допомогою семантичних зрушень і прийомів словотворення;
- умовне спотворення слів;
- іноземні запозичення (у тому числі з маргінальних соціолектів) [2].

Метафоричне переосмислення є основним прийомом «жаргонотворення» [1].

«Метафоричне переосмислення значень слів відбувається на основі різних ознак. Наприклад, найменування «голови» змінилися шляхом переосмислення по ознакам: форми – *melón, coco*; положення – *buhardilla, azotea*; функції – *cavilosa;* змісту – *quiosco*; цінності – *diamante* і т.д. [1].

Метафоризація і метонімія як спосіб поповнення лексичного змісту жаргону охоплює не тільки окремі слова: *“buzón” – boca grande, “manteca/pasta” – dinero, “bistec” – lengua, “loro” – radio, “colgar” – suspender en los exámenes, “mataburros” – diccionario, “colmena” – urinario público, “tetógrafo” – revista erótica,* але і вільні словосполучення і фразеологізми: *“cafeterarusa” – aparato o coche en mal estado o funcionamiento, “hotel del Estado” – carcel, “merienda de negroso/ trabajo de chinos” – asunto embrollado o muy mal hecho, “pasarlo bomba” – divertirse mucho, “tirarse el rollo” – inventarse historias y excusas.*

У багатьох з них присутня гумористичне або іронічне формулювання образу: *“ir en zapatobús” – ir a pie, “subanestrujenbajen” – metro, “confundir la gimnasia con la magnesia” – confundir dos cosas muy diferentes, “el barrio de los calvos” – cementerio, “Teresa, de la cama a la mesa” – de personas ociosas e inútiles.*

Семантичне ядро слова суржик поєднує два елементи значення — змішування двох різних субстанцій і пониження якості утвореного внаслідок змішування продукту.

На даний момент він вивчений недостатньо добре, хоч і спостерігається досить давно. Не існує єдиної думки щодо його природи. Статус спірний. Одні вважають, що його можна вважати не більше ніж сленгом, просто розмовним стилем. Є навіть думки, що він розвивається в самостійне мовне відгалуження, а не є просторічним або неграмотним варіантом мови–реципієнта. Тому питання про те, що таке суржик, поки залишається відкритим.

В даний час існують лише робочі варіанти визначення поняття суржик, але і вони неоднозначні і оспоримі серед лінгвістів. Одне з таких визначень виробили Леся Ставицька та Володимир Труб: «Суржик — це некодифікований розмовно–побутовий стиль мови (мовлення), який виник внаслідок масового тривалого контактноъ двомовності в його диглоссній формі». – Диглоссія – особливий варіант, коли на певній території або в суспільстві співіснують дві мови або дві форми однієї мови, що застосовуються їх носіями в різних функціональних сферах. – «Суржик виникає в результаті системної інтерференції на фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичних рівнях; він репрезентований цільнооформленими лексемами — суржикізмами, які накладаються на мовну основу; проявляється на базі регіональних різновидів мови як мовний код в середовищі індивідів різних типів мовної компетенції, в різнотипних соціально–корпоративних і комунікативних сферах» [5].

У сучасних лінгвістичних дослідженнях, зокрема в іспаністиці, термін арго використовується для позначення двох різних понять:

- жаргон певної соціально маркованої групи;
- і власне арго, або міський жаргон, названий так завдяки своєму переважному поширенню в містах і великих населених пунктах [25, с.11].

Перше трактування сходить до визначення даного терміна в «Словнику лінгвістичних термінів» Ж. Марузо, пор.: «особлива мова, що має специфічну лексику і вживається членами будь-якої групи або соціальної категорії з метою відокремлення їх від основної маси мовців» [30, с.36]; друга близька до дефініції, даної Ш.Баллі: «крайня форма фамільярної мови.., [яка] відрізняється від останньої лише більшою яскравістю соціального забарвлення та ще тим, що знаходиться в суспільстві під забороною» [18, с.279].

Мовні одиниці, що відносяться до арго, називають арготизмами. Найбільш виражену специфіку має лексичні арготизми, тоді як морфологічна, синтаксична і фонетична структури арго значно менш відрізняються від відповідних рівнів загальнонаціональної мови.

Груповий жаргон легко відрізнити, оскільки він визначається як особлива форма мови, прийнята в певних соціальних або професійних групах (повії, злочинці, гомосексуалісти, студенти або водії вантажівок), які формують соціолект. Крім того, використовувані слова часто позначають реалії, характерні суто для цих сфер: наприклад, у наркоманів – різноманіття наркотичних речовин (*el mail, las erres*), серед повій – різні види сексуальних послуг (*el griego, la lluvia dorada*), у кримінальному середовищі – «спеціалізація» злочинців (*toperos, mercheras, murcigleros або esparramadores*) і т. д. Тому дані слова не співвідносяться з лексичними еквівалентами або синонімами в нейтральному регістрі іспанської мови або в його стандартній версії. В якійсь мірі їх можна вважати неологізмами з визначальною функцією. І поряд з цією функцією визначення одиничних реалій, подібно татуювання, кличці або певній стрижці,

жаргон використовується в якості відмітного знаку. Він об'єднує членів певної групи і відокремлює чужинців.

Цікавим є той факт, що найбільш яскравим прикладом соціального жаргону в Іспанії служить характерне для кінця XVI – початку XVII століть арго іспанської аристократії, яка бажала відокремити свою мову від мови народу. Подібним чином діяли і представники літератури, відстоюючи художні принципи так званого культизму. Письменники і поети орієнтувалися на створення елітарної літератури, гіперболізували роль метафори, ускладнювали поетичні форми, навмисно латинізували свою мову. Латинізація іспанської мови була основним засобом створення аристократичного жаргону. Для цього з латинської мови були запозичені слова. Нові слова утворювалися на основі іспанських коренів і латинських афіксів, замість звичайних слів вживалися метафори, змінювалися значення слів. Словників аристократичного жаргону не складалося [11, с.125].

1.3.Принципи та прийоми перекладу ненормативної лексики та фразеології

На даний час основною проблемою перекладу ненормативної лексики є проблема адекватного перекладу вузько вживаних лексем українською мовою.

Основним завданням перекладача в досягненні адекватності є вміле виконання різних перекладацьких трансформацій, щоб перекладений текст якомога точніше передавав всю інформацію, що міститься в оригінальному тексті, дотримуючись відповідних норм мови, що перекладається. Збереження незмінних стилістичних особливостей оригінального художнього тексту, незалежно від його жанрової належності, є одним із найважливіших завдань будь-якого перекладу. Під час перекладу ненормативної лексики найефективнішим є використання функціональних аналогів за наявності їх в мові перекладу. При їх відсутності можна удатися до просторіччя, яке додає тексту, що перекладається, необхідну характеристику відхилення від літературної норми.

Лексика ненормативного характеру є складною для перекладу, тому що деякі сленгові лексеми можуть не фіксуватися у словниках, враховуючи їх характеристики, такі як недовговічність та можливе зникнення. Вибір засобів вираження у мові перекладу безпосередньо залежить від значення слова в контексті. Остаточний варіант перекладу повинен передавати не лише семантичні відтінки слова, але також виразно-стилістичну забарвленість слова.

Часто контекст змушує відмовитись від вибору однієї з варіантних відповідностей, тоді доводиться шукати новий варіант контекстної заміни слова, коли через особливості конкретного контексту перекладач відмовляється використовувати існуючу лексичну відповідність і вибирає варіант перекладу, що підходить лише для цього випадку.

Під час своєї роботи перекладачам іноді доводиться мати справу з ненормативною лексикою. У зв'язку з цим перед ними постає питання про те, чи перекладати конкретний вираз буквально або використовувати еквівалентну фразу на досліджуваній мові.

Лайки, поряд зі сленгом і ідіоматичними виразами, є одними з найбільш барвистих і яскравих деталей будь-якої мови. Незважаючи на те, що їх використання в наукових виданнях, ділових або юридичних документах категорично заборонено, вони залишаються важливою частиною повсякденного спілкування, розмовного стилю, художньої літератури, сценаріїв фільмів – будь-яких розмов, які в кінцевому підсумку, можуть бути переведені. Як і у випадку з ідіоматичними виразами існує три основних способи для перекладу ненормативної лексики:

1) знайти еквівалент у мові перекладу

Це найбільш ефективний метод, але його не завжди можна використовувати, так як лайка часто є специфічною культурною похідною і не завжди має ідеальний аналог в іншій мові.

2) перефразувати термін

По суті це означає опущення терміна, який зацікавив шляхом трансформації оточуючих слів – не завжди хороший спосіб, так як це в будь-якому випадку спотворює оригінальний текст.

3) буквальний переклад

Це найгірший шлях, і його слід уникати будь-якою ціною. В даному випадку велика ймовірність здійснення помилки при перекладі. Тому, на думку багатьох перекладачів, по можливості найкраще зупинити свій вибір на першому з описаних способів.

Як би там не було, вибір методу перекладу не єдина складність, з якою стикається перекладач в подібній ситуації. Доводиться мати справу з цензурою і вибирати між такими категоріями, як точність і коректність. В цілому, існує думка, що виключення ненормативної лексики тільки з етичних або моральних міркувань не завжди правильно. Однак коли, наприклад, ви переводите з іспанської або англійської мов (в яких лайки використовуються досить часто при вираженні емоцій) на японську - мову, в якому такі вирази рідкісні, іноді має сенс опустити нецензурну лексику з метою збереження впливу і передачі мети початкового тексту.

Отже, який висновок можна зробити з усього вищевикладеного? Переклад нецензурних слів може бути вкрай складний, але цілком реалізуємо, якщо, звичайно, перекладач володіє і тією, і іншою мовами на хорошому рівні. Нецензурна лексика, на думку В.Д. Девкіна, багато в чому абсурдна, натуралістична, сюрреалістична і за своїми стихійними «стратегіями» те саме, що і екзистенціалізм.

Світ абсурду – це своєрідний виклик обридлому стереотипу норми, логіки і порядку.

Почуття міри вона не знає і заходить часом занадто далеко.

«Сюрреалістичність» забороненої лексики в її речовій конкретності, найчастіше зміщеної, спотвореної і безглуздої. Приголомшливо незвично і дивно

стикуються деталі образотворчих засобів цієї лексики, що свідчать про нестримну фантазію лайок, в основі своїй страшно спрощеної, але тим не менш наявної [8, 94].

З точки зору психології, існує три причини, які передують лайки і викликають цю реакцію людини. Ланцюжок цих причин німецький лінгвіст Райнхольд Аман представив у вигляді наступної схеми:

Ш причини вживання зниженої лексики (по Р. Аману):

Ш фрустрація (почуття розчарування)

Ш афект (стан напруги)

Ш агресія (лайки)

Таким чином, вважає Райнхольд Аман, ненормативна лесика є вербально-агресивною дією, яка трапляється в стані збудження і викликана найчастіше яким-небудь озлобленням [28, 76].

Психологи вважають, що в багатьох випадка «вилаятися» - корисно для здоров'я. Ще Ф. Ніцше зауважив, що фрустрація породжує в людині почуття агресії і афекти [29, 201]. І якщо людина не дає волю своїм накопиченим емоціям, своєї злості, ненависті, гніву або пригнічує в собі досаду, то це може привести його до психічних захворювань, які в свою чергу можуть спровокувати захворювання таких життєво важливих органів як серце, шлунок, жовчний міхур і т.д. Результатом даних захворювань можуть бути як легкі форми неврозів, так і тяжкі форми маніакально – депресивного божевілля. І тому можна сказати без всякої іронії, що лайка (лайка) корисна для нашого здоров'я.

Однак лайки, з іншого боку, можуть бути і шкідливими для нашого здоров'я, перш за все тоді, коли ми неправильно розуміємо точку зору опонента, і, вступивши в лайку, можемо викликати неадекватну відповідну реакцію. Наслідки такої реакції непередбачувані. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що правильно вибране лайка може бути за значимістю більше ніж фізичний вплив. У прислів'ях російської мови не дарма сказано: «Слово сильніше дубини б'є».

У той же час деякі лайки, не підкріплені яскравим емоційним виразом лайки, можуть бути сприйняті жартома, не зі зла. Т. Дж. Галліно, який досліджував процеси, що проходять в молодіжному сленгу, впевнений, що вживання підлітками інвективної лексики відбувається найчастіше «з любові до мистецтва», тобто тільки тому що їм подобається лаятися, висловлюючи, таким чином, грубу і невсегда доречну, але іронію [25].

Для створення іронічного ефекту в молодіжному комунікативному середовищі також часто використовуються діалектні вкраплення. Так, наприклад, для німецької мови, в силу його своєрідного історичного розвитку, особливе значення мають територіальна диференціація, активність діалектів на німецькому грунті набагато відчутніше, ніж у багатьох інших країнах. Це призводить до того, що місцеві особливості німецької розмовної мови виражені сильніше, ніж, наприклад, в російській або французькій мовах.

Діалекти поступово розкладаються, деформуються, нівелюються і наближаються до літературно-нормованої загальнонаціональної мови. Не менш гостро стоїть питання і щодо перекладу художніх текстів. Українській літературній традиції використання ненормативної лексики в художньому тексті не властиво, і в даний час багато авторів висловлюються проти тенденцій натуралізму в українській літературі нової хвилі, а деякі молодіжні організації влаштовують судові процеси проти авторів-натуралістів. Не випадково, К. Чуковський зауважує, що перш ніж взятися за переклад якогось іноземного автора, перекладач повинен точно встановити для себе стиль цього автора, систему його образів [1, 115]. Тільки в разі правильного вибору способу перекладу, грунтуючись на детальному аналізі стилістичних прийомів автора в зіставленні з можливими прийомами в мові перекладу, перекладач може найбільш точно передати ту ступінь впливу, яку відчуває носій мови при читанні оригінального тексту. Тільки в це випадку можна говорити про якісний переклад.

В. Н. Комісаров, говорячи про типи перекладу, підкреслює той факт, що оцінка якості перекладу може проводитися з більшим чи меншим ступенем деталізації. На його думку, для загальної характеристики результатів перекладацького процесу слід використовувати такі терміни як «адекватний переклад», «еквівалентний переклад», «точний переклад», «буквальний переклад» та «вільний переклад» [31, 21].

Адекватним перекладом, на думку В. Н. Комісарова, називається переклад, який забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм або узуса - вживання слів і їх форм закрепившееся у промові переводить мови, дотримуючись жанрово-стилістичні вимоги до текстів даного типу і відповідаючи суспільно визнаною конвенціональної нормі перекладу. У нестрогому вживанні «адекватний перекла» – це «хороший» переклад, що виправдовує очікування і надії комунікантів або осіб, які здійснюють оцінку якості перекладу.

Крім особливої лексичної структури, ненормативні слова особливі своєю своєрідною манерою вимови, варіантами морфологічних форм, певними типовими синтаксичними конструкціями. Такі маркери можуть бути використані перекладачем під час пошуку контекстної заміни певної сленгової одиниці.

Якщо функціональні аналоги або змінні відповідності відсутні в мові перекладу, перекладач може також вдатися до прийому компенсації, суть якого полягає в тому, що елементи змісту, втрачені при перекладі одиниці в оригіналі, передаються в перекладеному тексті іншими засобами, і не обов'язково в тому самому місті, що і в оригіналі. Таким чином, у тексті перекладу створюється ще одне зображення того самого стилістичного напрямку.

Перекладач мусить забезпечити та зберегти стилістичну адекватність перекладу в повному обсязі, ніж підтримувати точне розташування стилістичного прийому в тексті.

Загальні просторові та діалектні особливості мови впливають не лише на лексичну, а й на фонетико-графічну та граматичну сфери, тобто являють собою сплав різних відхилень від норми. А норма в різних мовах різна, тому варто підняти питання не стільки про компенсацію лексики, скільки про компенсацію позначених лексикофонетичних та лексико-граматичних варіантів та форм. Іспанська мова характеризується переважанням граматичних, фонетичних, графічних і, меншою мірою, лексичних маркерів, тоді як українська мова характеризується переважанням лексичних маркерів, емоційно забарвленою лексикою та різними просторічними зворотами. Такі розбіжності спричиняють невідповідність морфологічного, синтаксичного, фонетичного та графічного характеру, що трапляються при перекладі. Якщо використання певних занижених маркерів у перекладі, навіть якщо вони не збігаються за структурою з маркерами оригіналу, забезпечують збереження стилістичного забарвлення оригіналу, часткова втрата при передачі окремих образних засобів є незначною для адекватності перекладу в цілому.

Перекладаючи ненормативні лексеми, перекладач може використати метод описового перекладу. "Це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови оригіналу замінюється фразою, яка пояснює її значення, тобто дає більш-менш повне пояснення або визначення цього значення мовою перекладу" [3]. Недоліком описового методу є його об’ємність і багатослівність, тому найкраще використовувати описовий переклад тоді, коли можна обійтися лише коротким поясненням лексеми, що перекладається.

Лише у випадку правильного вибору методу перекладу, заснованого на детальному аналізі авторських стилістичних прийомів у порівнянні з можливими засобами мови перекладу, перекладач може найточніше передати ступінь впливу носія мови при читанні оригінального тексту.

Успіх перекладу фразеологізму визначається дуже багатьма факторами. Невипадково багато авторів розглядають ідіоми як національно специфічні

одиниці мови [4, С. 47]. Ряд лінгвістів, наприклад Зіміна Е. Н, Хуснутдінов А. А., [5] відзначають складність завдань, що виникають при перекладі фразеологічних одиниць: необхідно відобразити образність обороту, спробувати знайти аналогічний український вислів, не випустити з уваги своєрідність перекладеного тексту і намір відправника мови. Перші труднощі в перекладі з'являються, як правило, вже на етапі розпізнавання фразеологічних одиниць в тексті оригіналу. Значна частина невдач в перекладі пов'язана саме з невпізнанням фразеологізмів перекладачем, який приймає їх за змінні (вільні) словосполучення і перекладає буквально, на рівні окремих лексичних одиниць. Компоненти фразеологізму, як правило, не відрізняються від звичайних лексичних одиниць, що ускладнює ідентифікацію вираженого сенсу.

При перекладі необхідно, перш за все, визначити принципову можливість збереження метафоричності, проаналізувати ступінь збереження стилістичних і конотативних особливостей одиниці, що переводиться, а при неминучості втрат, зробити правильний вибір щодо того, чим пожертвувати.

У світлі набирає силу інтеграція народів і розвиток полікультурного суспільства практичну значимість набувають дослідження лінгвокультурного і країнознавчого характеру. Фразеологізми є саме тими мовними одиницями, які використовуються всіма верствами населення і тим самим відображають національний характер. Фразеологічні одиниці тісно пов'язані з інтересами і повсякденними заняттями людей. Як ніякі інші засоби мови, вони вбирають в себе історію, оскільки описують певні звичаї, особливості побуту і культури, історичні події, традиції народу, деякі з них можливо вже не існують і збереглися лише в мові. У зв'язку з цим, дослідження фразеологізмів не втрачає своєї актуальності. Незважаючи на те, що фразеологізми існують протягом всієї історії мови, вивчатися фразеологічний склад став не так давно.

Проблеми перекладу фразеології іспанської мови пов'язані з тим, що іспанська мова є рідною в ряді різних країн зі своєю самобутньою культурою і традиціями.

Наприклад:

cara o cruz–орел або решка (дослівний переклад–особа або хрест).

Дана одиниця має багато варіантів. Так, наприклад, в Колумбії, Чилі, Перу, Панамі і Венесуелі зазначений фразеологізм має наступну форму: *cara o sello* (дослівний переклад – особа або печатка). В Еквадорі – *sello o cruz* (дослівний переклад – друк або хрест). У Коста-Ріці–*cara o escudo* (дослівний переклад – особа або герб). На Кубі – *escudo o estrella* (дослівний переклад – герб або зірка). У Мексиці–*águila o sol* (дослівний переклад – орел або сонце). В Аргентині – *cara o ceca* (дослівний переклад – особа або карбування монет). В Нікарагуа – *cara o sol* (дослівний переклад–особа або сонце). В Іспанії – *cara o cruz* (дослівний переклад – особа або хрест). У всіх цих фразеологічних одиниць однакове значення – випадковість. Використання різних компонентів у складі даних одиниць пояснюється відмінністю в зображеннях на монетах цих країн. Еквівалент даного фразеологізму в російській мові «Орел і решка» не описує зображень на монетах, але має таке ж значення.

У цій роботі зроблена спроба аналізу фразеологічних одиниць, що виявляють детерміновану соціально-культурну реальність, яка не має нічого спільного з реальністю мови, що перекладається. В науковій літературі виділяються наступні способи перекладу фразеологічних одиниць: 1) калькування; 2) опис; 3) модуляція лексичного способу; 4) опущення і компенсація; 5) адаптація.

Вивчення фразеологізмів і оволодіння ними допомагають переходу на іншу знакову систему. Правильне і доречне використання фразеології надає мові неповторну своєрідність і особливу виразність. Важливо також відзначити, що велика кількість фразеологічних одиниць іспанської мови мають свої аналоги в

українській мові. Даний факт важливий для вирішення ряду загальнолінгвістичних проблем фразеології. Але наявність загальних фразеологічних явищ і необхідність їх вивчення не можуть затулити національний характер фразеології, яка залишається важливою ланкою у лінгвістиці.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ

2.1.Лексичний склад ненормативного виміру іспанської мови: жаргон, арго, суржик

Відомо, що стирання кордонів між лексичними пластами мови – характерна прикмета нашого часу.

"Відмінність між професіоналізмами і жаргонізмами, між просторіччям і діалектизмами взагалі важко піддається обліку. Ці відмінності настільки незначні, в окремих випадках, що часом здається непотрібним саме розмежування» (І.Р. Гальперін).

Динаміка міського життя, де знаходять своє місце різні типи мовних культур, створює особливе мовне середовище, яке охоплює всі сфери суспільного життя, в тому числі і художню літературу.

Не випадково, починаючи з часів Сервантеса і Ребего і незважаючи на критичне ставлення з боку поборників чистоти мови, багато іспанських письменників, в їх числі Франциско Умбраль, Вальє Інклан, Арніге, Флорес, Сунсунегі, Мендоса та ін. не тільки не бояться, а, скоріше, навпаки, прагнуть використовувати старі і нові значення жаргонізмів в розмовній мові персонажів як засіб індивідуалізації і соціально-психологічної характеристики. Як дотепно зауважив К. Х. Села: "*El argot es un poco ese pariente tarambana, a quien todos envidian y tidos fingen despreciar*" – «Арго – це той рідний божевільний, якому всі заздрять і лицемірно ігнорують».

Деякі автори відзначають, що в іспанській мові спостерігається «олітературування» більш стійких жаргонізмів, які виходять за рамки даної соціальної групи і стають загальнозрозумілими одиницями, що, в свою чергу, забезпечує надходження нових образних засобів в літературну мову.

Високий ступінь експресивності, влучність і мальовничість образів, багатство і несподіванка асоціацій роблять жаргон вельми привабливим для

молоді в якості одного з головних відмінних ознак її особливого соціально-вікового статусу, часто в протиставленні світу старшого покоління і його цінностям.

Молодіжна мова рясніє жаргонізмами вельми різнорідними за своїм складом, які до того ж безперервно розвиваються і поповнюються за рахунок словотворчості, пов'язаного з соціально-культурними змінами в житті іспанського суспільства останніх десятиліть, перш за все з різними проявами молодіжної культури: *movida* (тусовка), *rollo* (інтрижка), *pasotas* (пофігісти), *rockers* (рокери), *progress* (прогресист), *pijos* (мажори) і. т. п.

Жаргонна лексика поповнюється з різних джерел: смислові зрушення, незвичні словотвірні моделі, гра значень, запозичення з маргінальних соціолектів і т.п., але найбільш продуктивними є афіксація, іноземні запозичення і метафорика.

Афіксація. Спостерігається переважання суфіксів негативної оцінки:

- *No te fíes de ese chico porque es un frescales.* – не довіряй цьому нахабному хлопцеві.

- *Dicen que su padre es un vejestorio*. – кажуть, його батько старий хрич.

- *Vaya vidorra que lleva Ramiro.*

- *Mi cuñado nunca tendrá nada, es un botarate*. – у мого зятька ніколи нічого не буде, він же блазень гороховий.

В основному використовуються стандартні суфікси, але найкращі в молодіжному жаргоні *–ama, - ota –eta, -al, -azo, -era* і деякі інші: *niñato* (сосунок), *drogata* (наркоша), *narizota* (довгоносий), *chuleta* (товстушка), *trompeta* (жалюгідна людина), *vivales* (пристосуванець), *bobales* (дурочка), *rubiales* (блондинка, тупиця), *guaperas* (самовпевнений красень), *tonteras* (дурень), *sorderas* (глухня), *bocazas* (трепло), *bragazas* (слюнтяй), *calzonazos* (підкаблучник).

Щодо інших мов, в іспанському молодіжному жаргоні переважають запозичення з англійської: *beiby, bisni, money, birra, jipi, body, barbi, yupi (yumpi)* – (похідне від *young professional people), tu mach, bos, comix, skin* та ін.

Цікаво зауважити, що дієслово *flipar (se)* від англійської *flip* – вдарити, повернути, підкинути, струсити отримав в Іспанії на початку XXI століття широке поширення серед молоді як синонім жаргонізму *alucinar* (дивувати, вражати): *«Me flipa la música punk»* – «Я торчу від панк – року», причому це значення було взято не з нормативного англійської мови, а з молодіжного сленгу, де *flip* означає втратити контроль.

В іспанському молодіжному жаргоні з'явився цілий ряд похідних від цього слова: *flipante*-кайфовий.

«El estilo de ses cantante de rock es muy flipante» – стиль цих рок-співаків просто кайфовий".

Flipado – очманіти.

«Vaya, yo quedé flipado cuando me dijeron que me iban a despedir» – «Слухай, я очманів, коли вони сказали, що звільняють мене».

Метафоризація і метонімія, як спосіб поповнення лексичного складу жаргону охоплює не тільки окремі слова: *buzón* – великий рот, *bistec* – мова, *coco (melón)* – казанок, *manteca (pasta)* – гроші, *loro* –радіо, *flotar – no enterarse, nieve* – кокаїн, *mataburros* –словник, *fiambre* – труп, *flanta* – великий бутерброд, *biquini* – маленький бутерброд, *habitante* – воша, а й вільні словосполучення і фразеологізми: *cafeterarusa* – нефункціонуюча машина або апарат, *Hotel Del Estado* – в'язниця, *cacao mental* – затьмарення розуму, *Molar Mazo (taco, mogollón)* – дуже подобається, *tirarse una chata* - добре відповідати на іспиті або лекції, *tirarse una rosca* –погано відповідати на іспиті або на лекції, *planchar la oreja (coger la horizontal, tumbar el esqueleto)* – спати, *tirarse el rollo* – вигадувати історії або виправдання.

У багатьох з них присутнє гумористичне або іронічне трактування образу: *ir en zapatobús* (ходити на своїх двох) – *ir a pie* (ходити пішки), *subanestrujenbajen* – метро, *quedarse como un pajarito* (відкинути ковзани) – *morirse* (померти), *el barrio de los calvos (el valle de los callados)* (мертвий райончик) – *cementerio* (кладовище),

"¡Adiós, Madrid (que te quedas sin gente)" – прощання з людиною пихатим і самовпевненим.

Усічення (апокопа) - один з улюблених прийомів розширення молодіжного жаргону. Практично будь-яке слово може постати тут в скороченому вигляді: *compi (compay, compai) –compañero, dire – director* (директор), *cole – colegio, ca – casa, profe - profesor, poli – policía, boli – bolígrafo* (авторучка), *paisa – paisano, amigo, compañero* (друг,товариш), *matracas –matemáticas* (математика), *teca – discoteca, tranqui – tranquilo, forasta – forastero* (чужинець), *sudaca – sudamericano* (громадянин США), *gasofa – gasoline*(Бензин), *peli-película.*

Те ж можна сказати про вирази, що виникли на релігійному грунті і використовуються без будь-якого наміру проявити неповагу до почуттів віруючих*:" ¡Armar la de dios es Cristo"* (Зброя Бога є розп'яття) – *armar ruído, jaleo, escándalo*(піднімати шум,скандал), *etc. Sentar como a un Cristo un par de pistolas* (відчувати себе як корова в сідлі) – *sentar mal*(відчувати себе незатишно); *hostia* (жертва) = > *darse a uno de hostias* – показати кузькіну мати.

Характерно в цьому плані облагороджування значення, яке відбулося зі словом *chulo,* спочатку вживалося в значенні *rufián, gigoló* – жигало, молодчик, і яке набуло стійке значення *bonito, eleante, vistoso* (красивий, елегантний): – *«¡Esa camisa que llevas es muy chula!»* – «Твоя сорочка дуже красива!».

Вислів К. Х. Сели про те, що *«El lenguaje tiene ciertas admisibles licencias de expresión, pero todo tiene su límite y su frintera»*, цілком може бути застосоване до жаргону. Головне – це вміле, тактовне його використання. Іншими словами, в кожній конкретній мовній ситуації він повинен мати своє функціональне виправдання.

Особливий інтерес представляє мова молоді 1960-1990-х років, яка обумовлена найважливішими політичними і соціальними змінами, пов'язаними з падінням диктатури Ф. Франка і переходом Іспанії до конституційної монархії.

У другій половині XX століття мова іспанської молоді пройшла кілька фаз формування, що відбилися на появі і розвитку специфічних рис. Так, перші субкультури США і Великобританії непрямим чином (в основному, через музичну культуру) сприяли формуванню нового світогляду, соціального протесту, що впливав на мову молоді.

Згодом унікальні риси молодіжних жаргонів ставали все більш помітними, намічалися нові тенденції розвитку, які проникли в розмовну мову і збереглися досі. Проте, важливо розуміти, що багато з розглянутих елементів з'явилися в роки ідейно-політичних і соціокультурних змін.

Молодь першою відреагувала на раптову ідеологічну свободу, висловивши у своїй поведінці і мові протест проти відсталості політичного режиму.

У пошуках нових орієнтирів молодь звернулася до різних джерел: іноземної культури – насамперед, до англосаксонської, домінуючої у світі, - і до тих соціальних верств, які характеризуються автономністю і незалежністю від політичного та економічного становища.

Цим значною мірою викликаний великий інтерес іспанської молоді того періоду до культури і мови маргінальних верств населення.

Падіння франкізму і перехід до демократії зіграли вирішальну роль у формуванні ряду молодіжних рухів. Перш за все, в Іспанії з'явилися представники субкультур, вже давно існуючих в інших країнах (хіпі, рокери, панки), але паралельно розвивалися особливі іспанські молодіжні рухи – *Movida Madrilena, pasotismo* (нігілізм) і деякі національні рухи автономних спільнот (в Каталонії, Країні Басків, Галісії, Андалусії).

В рамках Мадридської молодіжної культури з'явився жаргон cheli, значення якого розширилося і застосовувалося для позначення представників мадридського молодіжного поп–руху. У новому русі існували як елементи, запозичені з англо-саксонських субкультур-попередниць (це стало причиною появи безлічі англіцизмів в *cheli),* так і унікальні риси, що відбилися в мові молоді: високий

економічний рівень учасників *Movida Madrilena* зумовив розвиток семантичних полів, відповідних рівню їх інтересів – сфері розваг, моді і музичним рухам.

Тим часом, в суспільстві паралельно розвивався рух *pasotismo* (нігілізм).

Впливу ідеології *pasotismo* були схильні, перш за все підлітки з незаможних сімей в бідних районах великих міст, а також політично активні студентські кола, розчаровані в ідеалах університетських рухів 1960-х рр.в рамках даної ідеології сформувався особливий жаргон *pasota,* що став важливим лінгвістичним явищем розглянутого періоду.

Жаргон *pasota* взяв багато рис у говірок робітничого класу і маргіналів. З усіх молодіжних жаргонів мова pasota найбільше наближена до розмовної мови і злочинної арго (арго *caliente i drogata*), а також *calo* – мови етнічних циган (наприклад, *junar , jai, chorbo* та ін).

2.1.1.Соціолекти як лексичне явище сучасної іспанської мови

Соціолект (англ. *sociolect* від лат. *societas*–суспільство і (діалект) – сукупність особливостей мови соціальної групи з характерним слововживанням, способами вираження думки і стилістики, рідше – професійний діалект [1].

Так як свого піку гендерні прояви мови досягають в період з 12 до 20-25 років, то і процеси словотворення найбільш активні саме в цей період. Тому для вивчення новітніх тенденцій в мові слід звертатися до вивчення саме мови підлітків, їх сленгу і групового жаргону.

Під лунфардо прийнято розуміти соціолект іспанської мови, який зародився в XIX столітті в столиці Аргентини, Буенос-Айресі внаслідок масової імміграції, що тривала з середини XIX століття до середини XX.

Сучасна культура і мова Аргентини зазнали впливу європейських звичаїв і звичаїв, особливо італійських. Важливість впливу італійців можна пояснити наступними причинами: по-перше, за статистичними даними частка іммігрантів до 1914 року досягла 49%, приблизно 12 мільйонів уродженців Італії іммігрували до Аргентини в цей період. По-друге, і іспанська, і італійська-близькоспоріднені

мови, походять від латинської, що сприяло подоланню культурно-мовних бар'єрів і упереджень. Існують певні області інтеграції (життя в кварталах на околицях міст, Національна шкільна освіта), де відбувається поступове стирання культурних відмінностей.

Характеристикою епохи стало формування нових соціальних верств: класу робітників, класу промислової буржуазії і середніх верств. У 50-ті роки XX століття в літературі, народній музиці (танго), засобах масової комунікації (радіопостановки), спілкуванні (анекдоти), а також в кіно поширеним був образ іммігранта з робочого середовища.

Культурні традиції і запозичення з діалектів італійського (в першу чергу, сицилійського) проникали в усі верстви суспільства. На їх основі виник соціолект лунфардо (*lunfardo*). Формування лунфардо стало наслідком комунікації італійських іммігрантів, іммігрантів інших національностей і корінних жителів країни. Всі вони вирішували одні й ті ж завдання-пошук роботи, матеріальне забезпечення сім'ї, захист своїх інтересів від господарів, чужинців, конкурентів на ринку праці і в повсякденному житті.

У середовищі робітників і проживають поруч з ними представників кримінальних і навколокримінальних кіл вироблялася спочатку та форма спілкування, головне завдання якої була приховати від сторонніх наміри тих, хто практикує заняття як мінімум не цілком законні.

В результаті складного перетину всіх цих факторів формується соціолект Пролетарської і маргінальної середовища Буенос-Айреса, який, по суті, має діалектну основу і функціонує при цьому одночасно як мова певної соціальної групи і як жаргон (соціолект, основною функцією якого є відділення «своїх» від «чужих»). На фонетичному і граматичному рівнях лунфардо набуває рис, що об'єднують його з загальноаргентинським варіантом іспанської мови.

Його своєрідність і «непроникність», незрозумілість для всіх, хто не є його носієм, випливають з особливостей словника. Загальною характеристикою

лексики лунфардо можна вважати підвищену експресивність і метафоричність, що підтверджує жаргонний характер цього соціолекту. При цьому лексика лунфардо неоднорідна і в етимологічному відношенні. Як вже було сказано, італійнізми складають істотну частину словника лунфардо. При цьому запозичення з італійського і його діалектів зазвичай змінюють свою форму або Значення, або і те, і інше, в результаті чого виникають нові слова.

Ср.: іменник *mufa* утворилося від італійського muffa (букв.пліснява, в іспанському – *moho*). У Буенос-Айресі воно використовується для визначення стану душі, коли душа «покрилася цвіллю», людина відчуває занепад духу, поганий настрій у зв'язку з цим.

Bachica: іменник і прикметник, що позначає дуже ненажерливу людину, походить від італійського сіссіа, що буквально означає «м'ясо».

У лунфардо спостерігаються запозичення з інших мов і соціолектів. З індіанських мов прийшли такі слова, як *pilche* (одяг), від слова з мови мапуче, де воно означає «складка, зморшка»; *pucho* (сигарета), з мапуче або кечуа (слово є і там, і там), у вихідній мові означає «залишок, надлишок», і спочатку в лунфардо позначало тільки бичок, а з часом стало застосовуватися для всієї сигарети.

Спостерігаються запозичення з африканських мов, що поширилися з середовища африканських рабів. Як уже згадувалося, слово танго, за однією з версій, походить від *tangó,* що на одній з мов Чорного континенту означає «тісне закрите приміщення». Так називалося місце, де утримували рабів і де вони влаштовували свята з танцями під звуки барабанів. До африканських запозичень відноситься і слово chongo-незграбний (так африканці називали білих).

З французької в лунфардо потрапило, наприклад, слово сапа (в'язниця), від французького *canne* – поліцейський жезл. Це слово спочатку стало позначати поліцію і представників влади в цілому, а потім в'язницю.

Пор.: *Por vos shusheta, cana, reo y mishiadura se hicieron voces al nacer con tu destino…* – і з народження плакала по тобі, хизуючись, в'язниця, вина і злидні...

Morfar (є, жерти) походить від французького арготического дієслова *morfer* або від каталанського *morfar* с тим же значенням.

Ср.: *...buscando ese mango* (аргентинизм) *que te haga morfar (Lepera)* – ...у пошуках грошей, щоб поїсти.

Tamango (черевик) – від португальського слова з тим же значенням.

Jai, jaife, jalalaife – добре одягнений багата людина, утворено від англійського high life.

Слово *papirusa* означає «красива дівчина», воно походить від польського сигарети, «*papierosy*» і пов'язане з польськими повіями в Буенос-Айресі, які просили дати прикурити.

Пор*.: manyar від mangiare* (є), *lonyipietro* (дурень).

Пор.: *Cuando manyes que a tu lado se prueban la ropa que vas a dejar*. - Коли ти розумієш, що біля тебе приміряють одяг, який ти збираєшся залишити після себе.

Ще один шлях поповнення словника лунфардо – це створення оказіоналізмів, що заміщають іспанські іменники, дієслова і прикметники. Принцип створення окказіоналізму називається *«vesre»* (від ісп.*revés* – навпаки), він полягає в перестановці складів у слові, пор.: *tango* (танго) – *gotta, gotan, viejo* (старий) – *jovie, cabeza* (голова) – *zabeca.*

При письмовій фіксації слів лунфардо спостерігається порушення орфографічних норм, викликане спробами точніше передати звучання жаргонного слова. До цих порушень можна віднести наступні:

- повне скорочення подвійних букв в словах;
- написання "yi "замість" gi";
- написання" ch "замість" cc";
- додавання голосного [e] до початкового приголосного;
- голосні в кінці слів майже завжди опускаються.

Розглянемо сленг і груповий жаргон підлітків з точки зору прояви деяких їх особливостей на різних рівнях мови.

Мовний рівень – одна з основних підсистем мови, що виділяється на підставі властивостей і функцій одиниць мови, що розглядаються в порядку їх ієрархії [4]. Традиційно лінгвістами виділяються чотири основні рівні (фонологічний, морфемний, лексичний і синтаксичний) і три проміжних (морфонологічний, словотвірний і фразеологічний) за принципом виокремлення або невичленення їх мінімальних одиниць. Аналізуючи особливості сленгу і групового жаргону підлітків, варто зупинитися більш детально на тих рівнях, де вони найбільш помітні: морфонологічному, лексичному і синтаксичному.

Говорячи про особливості морфонологічного рівня сленгу, ми в першу чергу аналізуємо фонетичні характеристики мовців. Відстеження змін в акустичній оболонці слова представляє особливу складність, адже крім соціальної варіативності, мова відчуває на собі вплив і варіативності. Однак, на відміну від методів вивчення територіальної варіативності, методи вивчення варіативності соціальної ще не настільки технічно пророблені. Беручи до уваги даний факт, можна умовно виділити деякі найбільш помітні фонетичні тенденції у промові сучасної іспанської молоді:

- подовження звуків;
- метатеза і заміна одних звуків іншими;
- ослаблення і випадання звуків;
- додавання звуків.

Тепер розглянемо ці явища більш детально.

Основними причинами подовження звуків в сучасній розмовній іспанській мові є:

- компенсування недостатності мови і структурування ходу подальшої думки: *Mira es queeee si tú quieres venir yyyy es quee / tú sabes que la*

gente no quieree yyyy ahora esto así es u marrón pa(ra) nosotros poqueee / ahora ¿qué les decimos?

- збереження за собою черговості в діалозі*: Pués ayer me crecé con él yyyyy va y me dice él tíooooooo / oye /que al inal no voy / ¿eh?*
- експресивність*: ¡Qúe carajazooooo! ¡Qué bueeeno!*
- евфемізація сенсу висловлювання, передача емоцій:
  - *¿Cómo está la paella? ¿Te gusta?*
  - *Bueeeeeno / no está mal del todo // ¡Es broma! Está muy buena*.

З прикладів видно, що подовження звуків з фонетичного явища стає частково явищем лексичного характеру, тобто привносить нові смисли і інтерпретації в висловлювання. Сучасні підлітки, використовуючи подібні прийоми в повсякденному спілкуванні, створюють якусь сітку значень для свого співрозмовника.

Крім подовження голосних, можна говорити про періодичну заміну одного звуку або звукового поєднання на інше, при цьому також роблячи відмінність між зміною в проголошенні голосних і приголосних. Зважаючи на загальну тенденцію до розслаблення м'язів артикуляції у швидкій неформальній мові, а також тенденції до економії в процесі говоріння, більшість голосних стають більш ослабленими або не вимовляються взагалі. Як зазначає А. Бланко Каналес, ця тенденція характерна для всіх соціолектів та ідіолектів (від грець. idio – своєрідний, особливий + dialektos – говір, прислівник). Сукупність формальних і стилістичних особливостей, властивих мовленню окремого носія даної мови. Подібні зміни частотні в основному в ненаголошених голосних, наприклад: [e] може переходити в [i], як в словах *debilidad, ceremonia* та ін.; [u] може переходити в [o], як в словах *municipio, sepultura* і ін. Таким чином, можна зробити висновок, що голосні стають більш закритими.

Крім того, в мові підлітків простежується тенденція до монофтонгізації. Голосні, перебуваючи в близькому сусідстві з іншими звуками, асимілюються з

ними і утворюють один, якісно інший звук, наприклад голосний [a] в таких фразах, як *no quiero nada ['no 'kiero' na], para allá [pa'ya]* або дифтонг [ue], який стає монофтонгом в таких словах, як *bueno ['beno]* та ін.

Безумовно, подібні зміни відбуваються в мові далеко не всіх іспанців і можуть бути характерні тільки для жителів певних областей або носіїв певного соціолекту, тому кожен окремо взятий феномен слід розглядати більш конкретно і детально.

Аналізуючи зміни в проголошенні приголосних, можна виділити кілька найбільш показових явищ для сучасної іспанської розмовної мови, наприклад, *(calló, cayó),* проголошення або непроголошення міжзубного глухого [z] і [c] (persona, cereza), аспірація апікально-альвеолярного [s] *(los amigos),* нейтралізація смичкових [l] і [r] (*bolsa, cuerpo*), нейтралізація смичкових[p] і [B], [t] і [d], [k] і [g] (*capturar, atleta, ignorante*), ослаблення [d] на кінці слова (*verdad, pared*), фонетична еквівалентність схожих звуків (*bueno, vuelta*), веляризація [h] на початку слова (*un kilo de habas*), ассибилизация [r] (*tronco*), веляризация [rr] (*Ramón- jamón*), заміна [y] і [tđ] на [Ű] і їх фрикативизация до[đ] (*chica, llamar*), перехід интервокальной [ð] в [r] (*cada, salada*), веляризация [n] на кінці слова (*copión, anden*).

2.1.2.Суржик як лексичне територіальне явище сучасної іспанської мови

Іспанська мова походить від латинської і, розвиваючись, піддається впливу інших різних мов, асимілює нові слова.

У XV столітті почалася епоха Великих географічних відкриттів, і вже у 1492 році іспанським мореплавцем Христофором Колумбом була відкрита Америка. В результаті наведених вище подій почалося активне поширення іспанської мови по всьому світу. Мовні контакти Іспанії та Америки тривали протягом багатьох століть. Це пояснюється такими факторами, як війни, тісні торгові відносини, колонізація Америки Іспанією в XV-XVIII століттях. У XVII столітті в результаті

англо-іспанської війни з іспанської мови було асимільовано безліч нових слів, рівно, як і з англійської в іспанську, але всі вони в основному з військової та політичної сфери. У XX і XXI століттях в період тісних контактів США і Південної Америки відбувалося активне взаємне асимілювання мов. Більшість слів увійшли до складу англійської лексики і широко використовуються до сих пір.

Така активна взаємодія мов породила змішання культур, результатом чого стало таке цікаве явище, як спангліш – свого роду суміш іспанської та англійської. Це явище неодноразово розглядалося багатьма не тільки українськими, а й іспанськими лінгвістами і мовознавцями. На цю тему написано безліч наукових статей, курсових робіт, дисертацій.

За словами професора В. С. Виноградова, проникнення англійських запозичень в іспанську мову «залишається актуальною лінгвістичної проблемою, яка останнім часом набуває політичного характеру» [2, с.96-97].

На думку В. В. Виноградова в роботі «Лексикологія іспанської мови», проникненню англіцизмів сприяє і велика кількість американських і англійських туристів в Іспанії, а також те, що основою туристичного сервісу є англійська мова. Крім того, в умовах глобалізації та розвиненості ЗМІ велика кількість іноземних слів запозичується носіями мови мимоволі. Академік М. Кріадо де Валь припускає: «Американські лабораторії хочуть сфабрикувати якусь новий іспанську мову, з якої було б повністю вихолощено всю її різноманітність» [7].

Раніше цьому явищу не приділяли належної уваги, і воно навіть не мало назви. З моменту його появи фахівці, вчені розглядають цей феномен як спосіб спілкування і комунікації емігрантів в США. Приїжджаючи в нову країну, вони занурюються в інший світ, в якому їм доводиться пристосовуватися не тільки до мови, а й до всього, що їх оточує, будь то культура, люди або традиції. В даний час не тільки емігранти говорять на спангліші, але і молоді люди і діти, які виросли в сім'ях емігрантів, звикли чути щодня обидві мови. День у день вони,

самі того не усвідомлюючи і не розуміючи, абсолютно природним чином змішують англійську і іспанську мови. Для них це є абсолютною нормою, адже перевчити себе вони не можуть.

Спангліш можна почути в різних частинах світу від найдальших куточків Іспанії до великих міст Америки. Крім того, іспанська мова широко поширена серед студентів, які вивчають англійську та іспанську мови одночасно. Це пов'язано з тим, що вони не є носіями ні іспанської, ні англійської мов, тобто не знають їх в ідеалі, тому їм складно "перемикатися" з однієї мови на іншу. Не знаючи слово в англійській, людина може легко замінити його еквівалентом з іспанського, і навпаки.

Багато мовознавці намагалися віднести спангліш до однієї з систем контактних мов. Одні називали його піджином, інші креолом, а хтось інтермовою.

Піджин – це мовна система, створена для комунікації людей з недостатнім знанням іншої мови [1, с.15]. Дане визначення не зовсім правильне, так як в даний час люди, які використовують спангліш, впевнено володіють як англійською, так і іспанською мовою, вільно контактуючи на обох з них.

Креоли ж – це мови, що виникають при розвитку піджинов. Наприклад, коли піджин стає єдиною мовою, якою говорять в конкретній спільності людей, то він стає креолом. Справжнє припущення також не є підходящим, хоча і для деяких носіїв спангліша подібне визначення є правдивим.

Якщо говорити про інтермову, то це, за визначенням Л. Селінкера, індивідуальна мовна система учня, що формується при вивченні нерідної мови [4, с.210].

Це визначення є найбільш підходящим для визначення феномена спангліш.

На рівні лексики часто відбуваються запозичення з англійської в іспанську мову, утворені за допомогою "помилкових друзів перекладача" або " калік»:

1. *Parquear* (іспанське *estacionar*) походить від англійського «*topark*», *registración* походить від англійського *«registration»*.

2. Також шляхом калькування виникають такі слова: *emailear, twittear, googlear*.

3. Розглядаючи сферу гастрономії, можна виділити такі слова, як *burger, sándwich, fastfood*. Говорячи про способи проникнення англіцизмів в іспанську мову, можна виділити наступні:

1. Гіпергенералізація – узагальнення форм, нехтування винятками з правил.

2. Трансференція, тобто використання англійських слів на іспанський манер, ігноруючи всілякі правила.

3. Спрощення – відступ від правил узгодження часів.

4. Змішання мов – поєднання декількох мов в одну.

Таблиця 2.1

Способи проникнення англіцизмів

Спосіб	Приклад
Гіпергенералізація	*move* замість *mueve* *pudiò* замість *pudo* *tene* замість *tiene*
Трансференція	*La carpeta* (папка) все частіше зустрічається як англійське *the carpet* (килим) *Registración* вживається замість іспанського *matriculación* *Asiguranzas* замість іспанського слова *seguros*
Спрощення	В реченні *Estamos como diez años en esta casa* (замість *Hemos estado como diez años en esta casa*)
Змішення мов	*Tengo meeting tonight pero don't have*

	bastante tiempo You got la carta замість tienes la carta

На рівні граматики використання спангліш виглядає таким чином: *“I can not visit your party tonight porque tengo un examen de ingreso, pero espero que I'll finish early and I will come for the meeting”.*

2.2.Фразеологізми, що належать до ненормативних варіантів сучасної іспанської мови

Особливе місце фразеологічних одиниць (ФО) в лексичній системі і номінативних ресурсах іспанської мови пояснюється не тільки універсальними іманентними властивостями фразеологізмів, в першу чергу, такими, як стійкість компонентного змісту, лексиколізованість, відтворюваність, інтенсивність суб’єктно-модального компонента семантики, але і тим багатим і неоднорідним лінгвокультурним простіром, в якому існує сучасна іспанська мова. В ряді зі структурною єдністю іспанської мови, наявність між його національними варіантами системних розходжень на всіх рівнях мовної системи вважається в сучасній іспанистиці загальноприйнятим фактом. Поняття про систему диференційованих норм національних варіантів іспанської мови не тільки розширило теоретичне уявлення про форми існування іспанської мови, але і певним чином змінило підхід до методики його викладання.

Територіальне коливання сучасної іспанської мови обумовлює національно-специфічні риси і його ідіоматичну насиченість і культурну референцію ФО. Дослідження останніх років показали важливу роль фразеологічного змісту мови в формуванні культурного самопізнання нації. В силу гетерогенності культури іспаномовного світу закономірно, що фразеологічний склад іспанської мови характеризується національно-культурною специфікою і лінгвокультурною варіативністю. Звідси, слідуючи визначенню цілей лінгвокультурного аналізу фразеологізмів як вивченню їх особливості «відображати сучасне культурне

самопізнання народу, що розглядається як «остов» його ментальності, і відображати його в процесах живого вживання фразеологізмів в дискурсах різних видів», випливає необхідність вивчення іспанського фразеологічного матеріалу в нерозривному зв'язку з факторами, обумовленими різноманіттям іспанської мови, з урахуванням «міжваріативної національно-культурної специфіки».

Основу фразеологічного складу сучасної іспанської мови складають ФО загальноіспанського фразеологічного фонду, які беруть початок із двох фундаментальних сфер виникнення: повсякденно-розмовного і книжково-писемного мовлення. Значний пласт ФО сучасної іспанської мови складають фразеологізми-паніспанізми типу *poner los puntos sobe las ies* («уточнити»), а в латиноамериканських варіантах іспанської мови – фразеологізми-панамериканізми типу *no entender ni papa* («нічого не розуми», де «*papa* – запозичення з мови кечуа).

В той же час самобутність мовної картини світу носіїв національних варіантів іспанської мови, властиві їм мовні способи досягнення дійсності і особливості їх колективного мовного досвідузнайшли відображення в багаточисленних, властивим саме національним варіантам іспанської мови, ФО. Лінгвокультурну специфіку ФО доцільно розглядати, на мій погляд, в єдиній формі і змісті як спосіб і засіб відображення рис матеріальної і духовної культури соціума, соціально-історичних особливостей його життя, а також специфіки природньо-географічного оточення. Вияв, зрозуміння і систематизація засобів виявлення лінгвокультурної специфіки фразеологізмів має велике значення для розуміння спільного і унікального в іспанському фразеологічному просторі і має неоцінене значення для лінгводидактики.

Структурні типи ФО іспанської мови – це одиниці зі структурою словосполучення і одиниці зі структурою пропозиції. Проте для отримання повноцінної картини фразеологічного досягнення дійсності носіями різноманітних національних варіантів іспанської мови доцільний розгляд фразеологізмів в

широкому сенсі, коли в об'єкт вивчення попадають і багаточисленні фрази різних структурних типів, в першу чергу, одиниці фольклору.

Вивчення іспанського фразеологічного матеріалу показує, що його лінгвокультурна специфіка виявляє наступні основні форми виявлення.

Специфічні мотиви іспанської фразеології. При тому факті, що по ознаці опорного компоненту фразеологія сучасної іспанської мови виявляє універсальні фрагменти (фразеологізми з флористичним, гастрономічним, зоонімічним, нумерологічним, релігійним, топонімічним, етнонімічним і т.д. компонентом), присутні фрагменти, концептуальний статус фразообразованих компонентів яких складає лінгвокультурну специфіку саме іспанської фразеології. Яскравими представниками таких фрагментів іспанської фразеологічної системи можна вважати фразеологізми з компонентом-арабізмом, що включають відповідні ФО в контекст впливу арабської культури на іспанську мову і культуру Піренейського півострову (*alcalde del mes de enero* «нова влада», де *alcalde* – арабізм «міська голова»; *llevar uno la albarda* «терпіти дурне звернення», де *albarda* – арабізм «в'ючне сідло»; *llevar una buena alforja* «запастися їжею чи водою», де *alforja* – арабізм «сумка».

2.3.Особливості функціонування лексики та фразеології сучасної іспанської мови ненормативного характеру

Російський лінгвіст В. І. Жельвіс виділяє 27 функцій ненормативної лексики [17]:

1. Як засіб проявлення профанного начала, протипоставленого началу сакральному

2. Катартична — для емоційного розрядження

3. Засіб пониження соціального статусу адресата

4. Засіб установлення контакту між рівними людьми

5. Засіб дружнього кепкування або підбадьорювання

6. Засіб «словесної дуелі»

7. Проявляє ставлення двох до третього як до «козла відпущення»

8. Криптолалічна функція — як пароль, що допомагає визначити «своїх»

9. Для самопідбьодьорювання

10. Для самоприниження

11. Показати себе «людиною без передсудів»

12. Реалізація «елітарності культурної позиції через її заперечування»,

13. Символ співчуття пригніченим класам

14. Наративна — привернення уваги до себе, епатаж

15. Апотропаїчна функція — «спантеличити»

16. Передавання адресата у владу злих сил

17. Магічна функція

18. Відчуття влади над «демоном сексуальності»

19. Демонстрація статевої належності мовця

20. Есхрологічна функція (ритуальна інвективізація мовлення)

21. Терапевтична — застосовується у психоаналізі для лікування нервових розладів

22. Патологічне лихослів'я — як відоме, хвороблива схильність до матюків (копролалія) є симптомом деяких психічних захворювань

23. Як мистецтво — бажання увиразнити мову

24. Як бунт

25. Як засіб вербальної агресії

26. Як засіб поділу на дозволені і недозволені групи, засіб проявлення ієрархії за принципом «Quod licet Iovi, non licet bovi» (Що дозволено іншим, не дозволено тобі)

27. Як вигук.

Вживання ненормативної лексики може супроводжуватись будь-якими емоціями та мати позитивні чи негативні результати. На сьогоднішній день науковці припускають, що більшість випадків використання лайливих слів не є

проблематичними. Вони в цьому впевнені, оскільки ними було записано понад 10 000 епізодів лайки дітей та дорослих в громадських місцях, і вони рідко спостерігали негативні наслідки. Вони не бачили, щоб лайка в громадських місцях призводила до фізичного насильства. Більшість вживаних табуйованих слів в громадських місцях не викликали гніву; вони нешкідливі або навіть мають позитивні наслідки (наприклад, виявлення гумору).

Тому, замість того, щоб сприймати ненормативну лексику як однозначно шкідливу або морально неправильну,про неї можна отримати більш значущу, запитуючи, яких цілей спілкування досягає її вживання. Лайливі слова можуть досягти ряду результатів, наприклад, якщо їх позитивно використовувати для жартів або розповідей, для керування стресом, вписуванні в натовп або як замінник фізичної агресії. Нещодавні дослідження навіть показують, що вживання лексики ненормативного характеру пов'язане з посиленою толерантністю до болю. Цей висновок свідчить про те, що лайка має катартичний ефект, який багато хто з нас, можливо, переживав особисто при розчаруванні чи у відповідь на біль. Незважаючи на ці емпіричні докази, позитивні наслідки нецензурної лайки зазвичай не враховуються в ЗМІ.

Хоча компоненти ненормативної лексики перетинають соціально-економічні статуси та вікові діапазони і зберігаються протягом усього життя, їх вживання частіше зустрічається серед підлітків і частіше серед чоловіків. Табуйована лексика може спостерігатися при пошкодженні лобової частки мозку, розладі Туретта та афазії.

Вживання нецензурної лексики позитивно корелює з екстраверсією і є визначальною рисою особистості типу А, що негативно корелює з добросовісністю, приємністю, сексуальною тривожністю та релігійністю. Ці відносини ускладнюються діапазоном значень у межах різноманітної групи слів табу. Деякі релігійні люди можуть уникати нецензурної лексики (релігійних термінів), але у них може бути менше застережень щодо образливих сексуальних

термінів, яких би уникнули люди, що страждають від тривоги у сексуальному плані. Нам, як науковцям, ще належить систематично вивчати відношення вживання ненормативної лексики щодо таких змінних, як імпульсивність або психічні захворювання (наприклад, шизофренія та біполярний розлад). Такі дослідження можуть стати трампліном для вивчення нервової основи емоцій та самоконтролю [33].

Ненормативна лексика та фразеологія іспанської мови має наступні особливості

- занижена стилістика – ненормативна лексика занижує пристойність або серйозність мови. ЇЇ використання під час офіційного мовлення часто несподіване або неприйнятне для інших учасників спілкування. Однак використання ненормативної лексики у такій ситуації може також свідчити про довіру або близькість мовця при зверненні до аудиторії;
- соціальна самоідентифікація – використання цього терміну вказує на ознайомлення мовця з тим, про що він говорить, або з групою людей, які розуміють, про що він говорить, або використовують цей термін;
- табуйованість – неприпустимість вживання ненормативних виразів при спілкуванні з особою вищого соціального статусу;
- евфемістична функція – ненормативна лексика використовується для позначення "заборонених" або нецензурних слів, щоб уникнути дискомфорту при їх висловленні, а також для нівелювання незручностей, коли співрозмовнику доводиться вгадувати неповне висловлювання або фразу.

Масштаби функціонування жаргонізмів у повсякденному іспанському дискурсі настільки великі, що звідси вони проникають у всі сфери і жанри комунікації, де тільки використовується розмовний діалог.

Перш за все, сюди можна віднести сучасні засоби масової інформації (преса, радіо, телебачення та Інтернет), які сприяють інтенсивному поширенню жаргонізмів у всі сфери життя суспільства, включаючи ті, які раніше були табу або їх було не прийнято використовувати у «пристойному суспільстві». Відомо, що мовне розуміння, тон, інтонація можуть повністю змінити значення слова. В результаті, лексика навіть з в край принизливою оцінкою може набути доброзичливого характеру.

Багато слів, які за традицією вважаються грубими або вульгарними, настільки асимілювалися в загальновживаній мові, що сприймаються, як певні знаки емоційного вираження або вигуки: наприклад, це втрата сексуального або лайливого значення - *joder* –утворене від нього слово *jolin* означає засмучення.

Особливим жанром, який дзеркально відображає масштаби і особливості функціонування жаргонної лексики в повсякденному дискурсі, є сучасне іспанське кіно. Не випадково автори сучасних методик і підручників іспанської мови для іноземців, ставлять собі за мету навчити, перш за все, розмовному спілкуванню сучасної іспанської мови та активно вводять до своїх навчально – методичних комплексів діалоги та окремі приклади з фільмів Педро Альмодовара, Ісіар Бойаіана, Фернандо Труеби, Карлоса Саурі, Томаса Гутьєрреса Алеі та ін., які буквально рясніють стилістично маркованою розмовною лексикою жаргонного походження. Часто жаргонізми в мовленні кіногероїв вказують на їх приналежність до маргінальних верств міського суспільства (повії, наркоторговці, гомосексуалісти), до певних вікових (молодіжний сленг) і соціально – етнічних груп (цигани, араби), але і дискурс звичайних громадян іспанського суспільства (поліцейський, домогосподарок, службовців і т.д.) також рясніє подібними розмовними одиницями.

Принциповою відмінністю є функції жаргонізмів: в розмовній мові жаргон, як правило, втрачає своє основне призначення, пов’язане з кодифікацією мовних послань, і набуває інших функцій, детермінуючих прагматичним планом

висловлювання – вираз додаткової експресії, інтенсифікація загального сенсу висловлювання, інтимізація спілкування або сміхове виявлення.

Цю особливість повсякденного іспанського дискурсу демонструє не тільки іспанський кінематограф, а й сучасна література.

Вживання таких жаргонізмів (*joder, me joder, puta, cabrona, asquerosa, pedazo, de polla, calientapollas)* і грубих просторічних виразів (q*ue se lo meta por el culo, hijos de puta, de mierda*), їх кількість, а також їх сміхове обігравання в промові представниць даної соціальної групи, в контексті українського чи іншого повсякденного дискурсу здалося б надзвичайно грубим і вульгарним, а, точніше, просто неможливим, але воно є цілком природнім і типовим для іспанського повсякденного дискурсу.

РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НЕНОРМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ

3.1.Прийоми перекладу ненормативної лексики сучасної іспанської мови

Сьогодні основною складністю перекладу сленгу є проблема адекватного перекладу вузько вживаної лексики українською мовою. Основним завданням перекладача в досягненні адекватності є вміле виконання різних перекладацьких трансформацій, щоб перекладений текст якомога точніше передавав всю інформацію, що міститься в оригінальному тексті, дотримуючись відповідних норм мови, що перекладається. Збереження незмінних стилістичних особливостей оригінального художнього тексту, незалежно від його жанрової належності, є одним із найважливіших завдань будьякого перекладу. При перекладі сленгу найприроднішим є використання функціональних аналогів за наявності їх в мові перекладу. При їх відсутності можна удатися до просторіччя, яке додає тексту, що перекладається, необхідну характеристику відхилення від літературної норми. Сленг представляє складність для перекладу, оскільки деякі сленгові слова можуть не реєструватися у словниках, враховуючи їх характеристики, такі як недовговічність та можливе зникнення. Вибір засобів вираження у мові перекладу безпосередньо залежить від значення слова в контексті.

У системі іспанської мови обсценне слово «c*ojones*» є досить продуктивним джерелом утворення експресивних висловів, які мають різні значення. Так, наприклад, “*estar tocándose los cojones*” означає «не займатися нічим важливим», “*tocarle los cojones a alguien*” – «робити комусь неприємно», “*acojonar*” – «лякати», “*estar acojonado*” – «бути наляканим», “*tener cojones*” – «мати мужність». Кожен з цих висловів має грубі українськомовні відповідники, проте, як бачимо, перекладачки роману, Г. Верба та Н. Хижняк, відтворюють їх описово і пом’якшено.

Так, вислів «*Me estoy tocando los cojones*» було відтворено за допомогою парафрази «байдики б'ю»:

¡Me estoy tocando los cojones! [35, с. 108] – Та я тут просто байдики б'ю [34, с. 64].

Аналогічно, вислів "*tocar los cojones*" було описово відтворено через усталену фразу «діставати за живе»: *... ¿por qué me tienes que tocar siempre los cojones de esta manera?* [35, с.18] –... чому ти завжди маєш дістати мене за живе? [34, с.10]

Вислови "*acojonarme", "estoy acojonada",* які апелюють до відчуття страху, було відтворено шляхом генералізації – «[мене] залякати», [мене] охоплює страх»:

¿Una conspiración de mujeres para acojonarme? [35, с.117] – Змова жінок, аби мене залякати? [34, с.70]

та *Lo que en realidad quiero decir es que estoy acojonada...* [35, с.101] – Насправді я хочу сказати, що мене охоплює страх... [34, с.60].

До генералізації вдалися перекладачки цього роману і під час відтворення безпосередньо номінації відповідної частини тіла чоловіка – «*un rodillazo en los cojones*» у перекладі стало ударом «коліном поміж ніг».

Debería darle dos hostias y un rodillazo en los cojones [35, с.165]. − Мені слід було б дати йому кілька ляпасів та ще коліном поміж ніг [34, с.99].

Цікаво, що "*cojones*" може апелювати і до позитивних людських властивостей; так, вислів "*tener cojones*" означає «мати мужність», а вислів "*no tengo cojones*" з наступного уривку було, відповідно, відтворено описово – «в мене не вистачить мужності»:

No tengo cojones; me pondría a decir impertinencias [35, с.31]. – Для цього в мене не вистачить мужності [34, с.45].

Якщо вислови зі словом "*cojones*" нерідко можуть мати позитивне значення, то слово "*joder*" переважно має негативний підтекст, виражає роздратування та негативні емоції, або ж є синонімічним до слова «зіпсувати».

Для відтворення висловів зі словом “*joder*” перекладачки, як і у наведених вище випадках, вдаються до парафрази з більш або менш високим ступенем експресивності. Так, вислів “*joder el baño*” було відтворено за допомогою цілковито нейтрального відповідника «зіпсувати насолоду від ванної»:

... *ya me has jodido el baño*... [35, с.108] –... ти вже зіпсував мені насолоду від ванної... [34, с.64]

У свою чергу, вислів “*la cena se va a joder”* Г. Верба та Н. Хижняк відтворили за допомогою більш емоційно забарвленої фрази «піти під три чорти», яка відповідає оригіналу не лише за змістом, а й за настроєм:

... *pero la cena se va a joder*.... [35, с.118] – Але вся вечеря піде під три чорти [34, с.71].

Втім, переклад наступного фрагменту знову було здійснено шляхом застосування прийому нейтралізації, результатом якого став вислів «зовсім не хочеться», який передає зміст оригіналу, але не його емоційне забарвлення:

Me jodería mucho llegar tarde a casa de mi madre... [35, с.110] – Мені зовсім не хочеться запізнитись на вечерю до матері... [34, с.66]

У той же спосіб відтворюється у наступному фрагменті слово “*joder*” у значенні «робити комусь неприємно»: “*No jodas*” було перекладено, як «не жартуй»:

No jodas, Antonio [35, с.41]. – Не жартуй, Антоніо [34, с. 9].

Втім, в іншому фрагменті, де слово “*joder*” було використано в оригіналі роману в аналогічному контексті, його було відтворено через розмовну форму «діставати»:

... *vienes a joderme*... [35, с.108] –... тобі треба діставати мене... [34, с.64]

Досить часто слово “*joder”* грає у мовленні роль вигуку, що виражає роздратування або невдоволеність. Українська мова багата на вислови, які передають цей настрій і не є при цьому обсценізмами. Для відтворення такого

вигуку перекладачки роману обрали стилістично забарвлений сталий вислів «чорт забирай»:

... *no te cabrees otra vez, joder* [35, с.23]. –... чорт забирай, не заводься знову [34, с.40].

Так само, як і слово "*joder",* слово "*coño"*, а також його похідні та вислови, до яких воно входить, передає переважно негативні емоції. В іспанській мові є чимало висловів з обсценізмом "*coño"*, які, до того ж, досить різноманітні за змістом. Наприклад, "en el quinto coño" означає «дуже далеко»; "*importarle* a *alguien un coño"* – «не мати для когось значення»; "*salir a alguien del coño"* – «мати сильне бажання щось зробити» тощо. Крім того, це слово часто грає у мовленні роль вигуку, який, залежно від ситуації, виражає позитивне або негативне ставлення мовця до неї.

Відтак, здійснений аналіз дає нам змогу сформулювати певні висновки. На наш погляд, опрацьований нами матеріал свідчить про те, що наразі в українському художньому перекладі існує помітна тенденція до пом'якшення, а нерідко навіть і нейтралізації обсценізмів.

Іспанська мова характеризується переважанням граматичних, фонетичних, графічних і, меншою мірою, лексичних маркерів, тоді як українська мова характеризується переважанням лексичних маркерів, емоційно забарвленою лексикою та різними просторічними зворотами.

Такі розбіжності спричиняють невідповідність морфологічного, синтаксичного, фонетичного та графічного характеру, що трапляються при перекладі. Якщо використання певних занижених маркерів у перекладі, навіть якщо вони не збігаються за структурою з маркерами оригіналу, забезпечують збереження стилістичного забарвлення оригіналу, часткова втрата при передачі окремих образних засобів є незначною для адекватності перекладу в цілому. При перекладі сленгових одиниць, які не мають прямих відповідностей, перекладач може вдатися до описового перекладу. «Це лексико-граматична трансформація,

при якій лексична одиниця мови оригіналу замінюється фразою, яка пояснює її значення, тобто дає більш-менш повне пояснення або визначення цього значення мовою перекладу»[3]. Недоліком описового перекладу є його громіздкість і багатослівність, тому найбільш вдало цей спосіб перекладу застосовується у випадках, коли можна обійтися порівняно коротким поясненням. Лише у випадку правильного вибору методу перекладу, заснованого на детальному аналізі авторських стилістичних прийомів у порівнянні з можливими засобами мови перекладу, перекладач може найточніше передати ступінь впливу носія мови при читанні оригінального тексту.

3.2.Еквівалентний та безеквівалентний переклад ненормативних фразеологізмів іспанської мови

Формат антропологічної парадигми щодо комунікативної діяльності в сучасній лінгвістиці обумовлює все більшу актуальність досліджень, пов'язаних з процесами семантичної деривації на базі власних імен, у тому числі етнонімів.

Об'єктом дослідження даної статті є порівняльне вивчення фразеологічних одиниць (ФО) з етнонімним компонентом в іспанській мові, мета якого, по-перше, виявити і проаналізувати алломорфні та ізоморфні характеристики на фразеологічному рівні; а по-друге, визначити рівень лінгвокультурної еквівалентності фразеологізмів-етнонімів в позначених мовах.

ФО з етнонімним компонентом не відрізняються від інших типів стійких виразів, так як побудовані за одними і тим же структурними моделями. Тим не менш, той факт, що ряд ФО містять етноніми, дає нам можливість виділити їх в особливу групу, яка вимагає спеціального вивчення.

У світлі все набирає силу інтеграції народів і розвитку полікультурного суспільства практичну значимість набувають дослідження лінгвокультурного і країнознавчого характеру. Фразеологізми є саме тими мовними одиницями, які використовуються всіма верствами населення і тим самим відображають національний характер. ФО тісно пов'язані з інтересами і повсякденними

заняттями людей. Як ніякі інші засоби мови, вони вбирають в себе історію, оскільки описують певні звичаї, особливості побуту і культури, історичні події, традиції народу, деякі з них можливо вже не існують і збереглися лише в мові. У зв'язку з цим, дослідження ФО не втрачає своєї актуальності.

Незважаючи на те, що фразеологізми існують протягом всієї історії мови, вивчатися фразеологічний склад став не так давно. Про предмет і проблеми фразеології написано досить багато, проте залишається ще чимало невирішених проблем і недосліджених областей, оскільки як самостійна наука фразеологія існує не більше п'ятдесяти років. Нам видається актуальним зіставити мовні коди іспанської на прикладі фразеологізмів-етнонімів, так як, перш за все, ця мова є поширеною мовою в усьому світі, а по-друге, іспанська – розносистемна мова.

Проблема виявлення критеріїв, відповідно до яких можна визначити рівень лінгвокультурної еквівалентності фразеологізмів як репрезентативів мовного коду заявленої лінгвокультури, є однією з найбільш важливих проблем сучасної фразеології.

По-перше, тут слід зазначити певні розбіжності в термінах. Наприклад, можна зустріти такі поняття, як «еквівалент», «аналог», «тотожність», «паралелі ідентичні» і «паралелі частково ідентичні«, «семантико-компонентні відповідності«, «семантично еквівалентні одиниці» і деякі інші.

По-друге, дослідники не розробили єдиних критеріїв збігу фразеологізмів. В якості семантичних одиниць еквівалентності виділяються ідіоматичність, образність, стилістична спрямованість, співвідносність лексичного складу, структурно-граматичної організації, збіг за фразеологічним значенням тощо [6, с.5].

Так, Д.О. Добровольський, розглядаючи ФО з точки зору їх функції, виділяє три типи ФО: структурний тип; тематичні групи; еквіваленти [Цит. за: 4, с.136]. Корпас Пастор також виділяє повні і часткові еквіваленти і безеквівалентні ФО [Цит. за: 4, с.137]. Найбільш правомірною нам представляється точка зору

Е. Ф. Арсентьєвої, яка пропонує розглядати ФО в трьох аспектах: семантичному, структурно-граматичному і компонентному і виділяє фразеологічні еквіваленти, аналоги і безеквівалентні ФО [2, с.89]. Тому, ми теж розглядаємо фразеологізми згідно трьом виділеним нею аспектам.

1. Фразеологічні еквіваленти.

2. Фразеологічні аналоги.

3. Безеквівалентні фразеологічні одиниці.

Представляється доцільним розглянути всі три групи і проаналізувати представлені в іспанській мові фразеологізми-етноніми, а паралельно з цим дати визначення цим поняттям, а так само поняттю «фразеологізм».

На даний момент в лінгвістиці не існує єдиного визначення фразеологізму. Найбільш адекватним нам видається визначення, що використовується С. І. Влаховим: «Стійкі словосполучення, що характеризуються сталістю лексичного складу і ускладненою семантикою» [3, с.143].

Фразеологічний переклад передбачає використання в тексті перекладу стійких одиниць різного ступеня близькості між одиницею вихідної мови і відповідною одиницею перекладної мови – від повного і абсолютного еквівалента до приблизної фразеологічної відповідності [3, с.184].

С. І. Влахов дає наступне визначення фразеологічному еквіваленту: «це фразеологізм на перекладається мовою, за всіма показниками рівноцінний переводиться одиниці» [3, с.184]. В. Г. Прозоров визначає фразеологічний еквівалент як «образну фразеологічну одиницю «в одному», яка повністю відповідає за змістом «якомусь фразеологізму в іншій мові і заснований на одному з ним образі» [7].

Обидва визначення представляються адекватними і надалі ми будемо виходити саме з них. Так само ми дотримуємося позиції Е. Ф. Арсентьєвої, яка пропонує повними еквівалентами вважати ФО, що мають однакові сигніфікативно-денотативне значення, суб'єктивно-оціночну,

функціональностілістіческую і емоційно-експресивну конотацію, структурно-граматичну організацію і компонентний склад. При цьому збіг структурно-граматичної організації фразеологізмів передбачає врахування специфіки типологічних ознак, властивих одній мові і не характерних для іншого [2, с.90].

Виходячи з поняття «фразеологічний еквівалент» ми проаналізували іспанські ненормативні етноніми і дійшли висновку, що повних еквівалентів серед них немає.

Часткові фразеологічні еквіваленти характеризуються незначними відмінностями в плані вираження ФО тотожної семантики, які можуть носити компонентний або морфологічний характер. У більшості випадків відмінності відносяться до компонентного складу [2, с. 103].

3.3.Труднощі перекладу лексики та фразеології сучасної іспанської мови ненормативного характеру

У сучасних перекладознавчих працях питання іншомовного перекладу табуйованої лексики (далі – ТЛ) було й залишається одним із найчастіше досліджуваних. ТЛ формує доволі великий пласт мови та відображає певні ідеологічні принципи та моральні цінності кожного суспільства. До табуйованої лексики зараховують загалом всі нецензурні, ненормативні лексичні одиниці. Їх вважають такими не тому, що вони позначають священні чи заборонені дії або предмети, а тому, що така лексика зводить речі та об’єкти, що називаються до розряду лайки, глузування, прокляття [1]. Проблеми перекладу такого пласта лексики пов’язані з пошуками правильного відповідника, який має зберегти емоційне та експресивне тло оригіналу.

Попри все різноманіття поглядів на зазначене питання, дослідники одностайні у твердженні, що методологічною основою перекладу табуйованої лексики є прагматика, принципи якої зобов’язують відтворювати комунікативні функції певної лексеми, а не передавати її буквальне значення.

Табуйовані елементи мови, до яких зараховують, як правило, стилістично знижену, обсценну, лайливу лексику та інвективи, є невід'ємною частиною повсякденного дискурсу будьякої лінгвокультурної спільноти. Такі ненормативні одиниці мови мають свої специфічні національні, культурні та соціальні ознаки, тому й відрізняються від культури до культури. Кожне суспільство визначає, що належить до цього пласта лексики і формує відповідне ставлення до неї [12, с. 121].

Фразеологізми – високоінформативні одиниці мови, що є однією з мовних універсалій. Їх не можна розглядати лише як «прикраси». У багатьох випадках фразеологізми є єдиним позначенням предметів, процесів, властивостей, ситуацій і т. д. їх використання послаблює протиріччя між потребами розуміння та обмеженими лексичними ресурсами мови [4, с.84].

Переклад фразеологічних одиниць з іспанської мови на інші представляє значні труднощі. Це пов'язано з тим, що багато з них є яскравими, образними, лаконічними, багатозначними. При перекладі потрібно не тільки передати сенс фразеологізму, а й відобразити його образність, не упустивши при цьому його стилістичну функцію. При перекладі фразеологізму перекладачеві треба передати його зміст і відобразити його образність, знайшовши аналогічний вираз в іспанській мові та, не упустивши при цьому з уваги стилістичну функцію фразеологізму. При відсутності в іспанській мові ідентичного образу перекладач змушений вдаватися до пошуку «приблизної відповідності» [5, с.103].

Ми дійшли висновку, що перекладу фразеологізмів приділено чимало уваги в теоретичних роботах, в кожному посібнику з перекладу, особливо з перекладу художньої, публіцистичної, суспільно-політичної літератури, у багатьох публікаціях з теорії фразеології та порівняльній лінгвістиці. Пов'язані з цим проблеми розглядаються по-різному, рекомендуються різні методи перекладу, зустрічаються розбіжності думки. І це, мабуть, в порядку речей: однозначного, стандартного, одного на всі випадки життя рішення тут бути не може. В різних

ситуаціях може знадобитися різний підхід. Саме тому практично неможливо замінити перекладача-людину машиною, комп'ютером. Комп'ютер не зможе відчути себе частиною тієї культури, мовою представників якої написаний той чи інший текст, не зможе вжитися в нього, видати єдино можливий і в той же час неповторний варіант. Людина і тільки людина здатна інтегрувати в своє мислення всю величезну сукупність норм, правил, звичаїв чужої культури, одним словом, реалій, і викласти чужі думки так само ясно і свіжо, як вони були висловлені, використовуючи при цьому всю могутність і багатство мови, якою говорить він сам.

Серед загальних тем, присвячених дослідженню ненормативної лексики, фахівці виділяють у першу чергу нецензурну лексику, референтними сферами вжитку якої є акти богохульства, секс, усі можливі метафоричні та метонімічні перенесення (частини тіла, фізичні та розумові вади, смертельні хвороби, дії обсценного характеру), обрàзи людської гідності, висміювання політичних лозунгів, ідеологічних настанов тощо [13, с.249]. Ґрунтовне знайомство з науковими дослідженнями, які їм присвячені, дає підстави вважати, що в іспаномовному суспільстві, порівняно з україномовним, наприклад, спостерігається процес детабуїзації в певних сферах життя, що знаходить своє відображення в мові [14, с.149]. Зокрема, відбувається детабуїзація сексу в іспанській мові, що пов’язано з його практикою з раннього підліткового віку та, відповідно, концепту материнства [14, с.164].

Варто також зауважити, що іспанська та українська ТЛ мають різне соціокультурне наповнення як змістового плану, так і емоційного, саме тому її не можна перекладати буквально. У складі обсценної іспаномовної лексики є полісемантичні терміни, як наприклад, *“joder”*. Ця лексема може виражати подив: *¡joder, qué sorpresa!*; розчарування: *está muy jodido, el jefe lo encontró fumando en la oficina*; відмову*: ¡No me jodas (molestes) más! ¡No lo voy a hacer3 !;* обурення або виступати як слово-паразит, а також має безліч другорядних значень із

негативною конотацією. Словник подає кілька значень, але однозначного лексичного еквівалента в українській мові немає, отже, перекладач має вибрати саме той, який зможе передати семантичний зміст слова, зберігаючи при цьому його емоційний ефект.

У наведеному нижче прикладі лексема *"joder"* виступає як вигук, що виражає незадоволення, роздратування.

– *No me gusta ver a un español llorar,* ***joder*** [36, с.991].

– *Я не люблю, коли іспанці плачуть,* ***чорт забирай*** [37, с.392].

Для відтворення такого вигуку перекладач використав стилістично забарвлений сталий вислів «чорт забирай», який виконує комунікативну функцію цієї лексеми.

У наступному фрагменті вислів *"no me jodas"* вживається у значенні завдавати клопоту, чинити комусь неприємність, перекладач відтворив його виразом «не жартуй».

No me joda*, que no tengo el día, guapa* [36, с.209]

– ***Не жартуй*** *зі мною, красунечко, у мене немає часу панькатися цілий день з тобою* [37, с.81].

Російський професор В. Модестов зазначає, що не завжди можливий дослівний переклад нецензурної лексики через відсутність адекватних смислових еквівалентів, а також через те, що більша частина таких лексем тісно пов'язана з місцевим колоритом середовища, в якому перебуває персонаж. Дослідник стверджує, що в окремих випадках буквальний переклад може пом'якшувати або, навпаки, підсилювати смислове значення певної лексеми відповідно до етнокультурного середовища її вжитку [13, с.244]. Лайлива, нецензурна лексика, пише В. Модестов, є однією з форм «матеріалізації емоцій», яка виявляється в моменти обурення, гніву, роздратування, подиву, образи, відрази, зневаги, страху [13, с. 249].

У наступному прикладі вживання лайливої лексики пов’язано з проявом гніву одного з героїв твору. Застосування фразеологізму перекладачем є цілком доречним, оскільки відтворює емоції обурення.

Arráez le observaba co una mirada vidriosa, pero murmuramdo por lo bajo ***“Hijo de puta”****, alcanzó descifrar* [36, c11].

Аррaес дивився на нього скляним поглядом, бурмочучи щось собі під ніс. ***«Сучий син»****, – вдалося розібрати поліціянтові* [37, с.37]

В іспанській мові слово *“zorra”* вживається на позначення жінки легкої, розпусної поведінки. Перекладач використовує еквівалент, який відповідає і змісту і настрою твору.

– La ***muy zorra*** *– dijo en voz alta, y un par de transeúntes se volvieron a mirarlo con extrañeza* [18, с.52].

– От же ж ***хвойда****, – пробурмотів він уголос; кілька перехожих зупинилися і здивовано подивилися на нього* [39, с.51].

Pensaba manejar el embrollo con guantes de seda. No le convenía enemistarse con esa ***zorra****, pero al verse frente a ellaperdió los estribos* [40, с.28].

Він сподівався залагодити справу мирно. Йому не випадало сваритися з цією ***пройдисвіткою****, але, побачивши її, Ганс Фойгт не стримався* [41, с.24].

У цьому випадку переклад відтворює лексему в аналогічному контексті, проте пом’якшує її.

На думку відомих російських теоретиків та практиків перекладознавства В. Комісарова, О. Швейцера та А. Федорова [22–24], основним критерієм перекладу виступає прагматична еквівалентність, яка полягає у збереженні та відтворенні мети комунікації оригіналу. У цьому плані відтворення табуйованої лексики в перекладах художніх творів є одним із факторів, що визначають його цінність та адекватність. У художніх творах лексеми такого семантичного наповнення можуть виступати як мовна характеристика героїв, засоби оцінки дій персонажів, а також слугують для передачі місцевого колориту, опису побуту та звичаїв .

Розглянемо кілька прикладів перекладу ненормативної лексики іспанської мови українською. В іспанській мові, на відміну від української, є тенденція до вживання скатологізмів (cagar, mearse, mierda), що поєднуються із сакральною сферою (Dios, Virgen), а також обсценізмів.

Barmejo asintió pero no hizo ademán de moverse. Arráez le clavo los ojos.

– Barmejo, que baje. Y procure ***no mearse*** *encima, por el amor de Dios* [42, с.8].

Помічник кивнув, але навіть не зрушив з місця. Арраес скинув на нього пронизливим поглядом.

– Бармехо! Мерщій! І, заради Бога, ***не обісцися!*** [36, с.30]

В іспанській мові вираз *"tener narices"* належить до розмовного стилю та вживається в значенні бути сміливим, рішучим, проте має і негативну конотацію. Українським відповідником може бути фразеологізм *«душа не з лопуцька»*. В оригіналі автор вживає пом'якшений варіант, а перекладач застосовує обсценну лексику для збереження мовленнєвої характеристики героїні.

Alicia le miró fijamente a los ojos.

– La cuestión no es si tiene el día, sino ***si tiene narices*** [36, с.209].

Алісія твердо подивилася йому просто в очі.

– Питання не в тому, чи є в тебе час. Питання в тому, **чи є у тебе яйця** [37, с.81].

Отже, переклад табуйованої лексики вимагає від перекладача не лише знання мови та ґрунтових теоретичних знань, а й бути добре обізнаним у культурі, яка відображена в тексті-джерелі, що перекладають, та знати особливості менталітету носіїв мови для адекватного відтворення ТЛ. У такому пласті лексики виражається національний характер, емоції, які потрібно відчути і відтворити, не втрачаючи того ефекту, який створив автор для свого твору.

У процесі перекладу табуйованої лексики варто враховувати такі фактори, як метафоричне забарвлення, смислові акценти автора, передача авторського задуму та мету комунікації. З одного боку, опущення або пом'якшення таких

лексичних одиниць може спотворити стиль автора та привести до втрати емоційного ефекту, а з іншого – надмірне та необґрунтоване вживання ненормативної лексики може перетворитись на примітивне лихослів’я, що спотворить загальне естетичне враження від художнього твору.

ВИСНОВКИ

У сучасній іспанській мові існує прагнення до демократизації або до зниження літературної норми мови, що знаходить своє відображення у всіх сферах суспільного життя і безпосередньо в сучасній культурі Іспанії.

Ми можемо прийти до висновку, що найбільш складним і мало вивченим в контексті теорії перекладу пластом лексики іспанської мови є стилістичний пласт ненормативної лексики, що, на наш погляд, пояснюється як неоднорідністю і багатогранністю самого зниженого регістра, так і відсутністю традиції літературного перекладу ненормативної лексики в українській перекладній практиці.

Далеко не завжди переклади українською мовою ненормативної лексики іспанської мови в можна вважати адекватними. Найчастіше перекладачі занижують ступінь експресії лексичних одиниць, що перекладаються, а іноді і грубо спотворюють зміст оригіналу, що пояснюється незнанням жаргонної лексики або деяких значень багатозначних інвективів.

Результати дослідження показують, що механізмами появи молодіжних сленгових одиниць в сучасній іспанській мові є суфіксація (морфологічна словозміна), метафора (семантична словозміна) і запозичення з англійської мови. Тематика сленгових одиниць в іспанській мові різноманітна і зачіпає різні аспекти суспільного життя: від предметів одягу до дозвілля, від особливого стану свідомості до міжособистісних відносин різних груп суспільства.

Також за результатами дослідження можна зробити висновок, що сленгові одиниці, будучи одним з основних елементів національної культури, являють собою стійку частину мовного словникового запасу, який відображається в повсякденній розмові.

У даній роботі ми спробували відобразити основні аспекти функціонування сленгу іспанської молоді. Отримані результати можуть бути використані для подальших робіт з даної тематики або при вивченні іноземної мови, в даному

випадку, іспанської. Також варто звернути увагу на перспективи подальшого розвитку досліджень в даній області. Іспанський сленг можна вивчати з точки зору діахронічного підходу з метою виявлення особливостей функціонування одних і тих же сленгових одиниць в іспанській мові в різні періоди часу, а також виявлення причин їх виникнення або «відродження».

Висловлювання К.Х. Сели про те, що: “El lenguaje tiene ciertas admisibles licencias de expresión, pero todo tiene si límite y su frintera”, цілком можна застосувати до всієї ненормативної лексики в цілому. Головне – це вміле, тактичне її використання.

Іншими словами, в кожній конкретній мовній ситуації, вона повинна мати своє функціональне виправдання.

Об'єктом представленої на захист роботи стала сучасна іспанська лексика ненормативного характеру, а предметом дослідження стали складові такої лексики, тенденція їх виникнення. Структура дипломної роботи, підпорядкована меті та завданням, складається з теоретичної, аналітичної та практичної частини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова, Н.Д. Очерки по словообразованию испанского языка [Текст] / Н.Д. Арутюнова – М.: Изд-во АН СССР, 1961. – 150 с.
2. Баканова, А.В. Некоторые особенности именного словообразования в латиноамериканских вариантах испанского языка [Текст] / А.В. Баканова // Вопросы иберо-романистики. – 2013. – Т. 13. – С. 51–58
3. Беликов, В.И., Социолингвистика: учебник для вузов [Текст] / В.И. Беликов, Л.П. Крысин. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 315 с.
4. Блинова, О.И. Вариативность как предел внутренней формы слова [Текст] / О.И. Блинова // Явление вариативности в языке: материалы всерос. конф. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 1997. – С. 16–21
5. Бодуэн де Куртенэ, И.А. Избранные труды по общему языкознанию [Текст] / И.А. Бодуэн де Куртенэ – М.: Изд-во Академии наук СССР, 1993. – 391 с.
6. Борунов, А.Б. Функции слов сниженного стилистического тона в художественной литературе [Текст] / А.Б. Борунов. – М.: Lingua Mobilis, 2011. – №6 (32). – С. 12–16.
7. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ В.Т. Бусел.-К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004.-1440 с
8. Б.Е. Монастырев - прагмо-семантические особенности городских жаргонов Испании и Латинской Америки.
9. Вахтин Н.Б. Новые языки новых государств / Н.Б.Вахтин – Тверь, 1993 – 177 с.
10. Васильева-Шведе, О.К. Теоретическая грамматика испанского языка. Морфология и синтаксис частей речи: учебник для ин-тов и фак. иностр. яз [Текст] / О.К. Васильева-Шведе, Г.В. Степанов. – М.: Высш. школа, 1980. – 336 с.

11. Виноградов, В.С. Грамматика испанского языка. Практический курс: учебник [Текст] / В.С. Виноградов. – М.: Книжный дом «Университет», 2006. – 432 с.
12. Виноградов, В.С. Лексикология испанского языка: учебник [Текст] / В.С. Виноградов. – М.: Высш. школа, 2003. – 246 с.
13. Газизова Л. Г. Способы перевода ФЕ с русского на испанский язык и с испанского на русский язык (на материале художественных произведений испанской и русской литературы XX века) // Испанский язык в образовании, науке и бизнесе в современном глобальном мире. Красноярск: Сибирский федеральный университет, 2009. С. 135-145.
14. Гончарова, Н.Н. Языковая картина мира как объект лингвистического описания // Известия ТулГУ. Гуманитарные науки. – 2012. – № 2. – С. 396– 405.
15. Жельвис В. И. Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира: научное издание. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Научно-издательский центр «Ладомир», 2001. – 352 с.
16. .Дика Л.В. Просторічна лексика: порушення норми чи закономірний розвиток української мови?// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць. Випуск III. /Л.В.Дика – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006
17. Каверина, Л.В. Молодежный сленг как явление в современной лингвистике [Текст] / Л.В. Каверина // Вестн. Белгородского юрид. ин-та МВД России. – 2008. – № 1/2. – С. 41–43.
18. Казачкова, Е.М. Формирование и функционирование молодежного сленга в лингвокультурной среде [Текст] : дис. … канд.филол.наук : 12.02.01 / Казачкова Евгения Мирославовна. – М., 2006. – 199 с.
19. Колтунов, М.В. - Что несет с собой жаргон [Текст] / М.В. Колтунов // Русская речь. - 2003. - № 1.

20. Коваленко Б.О. Слововживання та словотворення стилістично зниженої лексики у мові сучасної публіцистики // Науковий вісник Національного аграрного університету / Коваленко Борис Олексійович – К.,2003.-Вип. 65.- 160 с.
21. Овчинникова А.В. - Социолингвистические аспекты изучения речи испанской молодежи.
22. Оржеховський С. Політика лайки: чи можливий мат у солов'їній мові? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: http:// www.prostory.net.ua/ua/articles/481-2012-01-23-12-58-29
23. Ставицька Л. О. Українська мова без табу / Л. О. Ставицька. – К. : Критика, 2008. – 454 с
24.. Солодуб Ю. П. К проблеме сопоставительного исследования фразеологической картины мира различных народов: фразеологическая модель, образно мотивирующая на основе ирреальности ситуации семантику невозможности // Фразеология и миропонимание народа. Фразеология и межкультурная коммуникация. Тула: ТГПУ, 2002. С. 14-17.
25. Скворцов Л.И. Литературный язык, просторечие, жаргоны в их взаимодействии./ Лев Иванович Скворцов – Л.,1970.-132с
26. Цибульник Ю.С. Сучасний тлумачний словник української мови/ Ю.С. Цибульник. Х.: ВД «ШКОЛА», 2006.-800 с.
27. Corominas J., Pascual J. A. Diccionario Crítico-Etimológico Castellano e Hispánico. Madrid, 1980. Vol. 2
28. Grandes, Almudena ATLAS DE GEOGRAFIA HUMANA
29. Michael Mahler. - Dictionary of Spanish slang. - New York, 2000.
30. Victor Leyn. - Diccionario de argot espacol. - Madrid, 1998.
31. Lucas, A.: ¡Qué bien sienta soltar un taco! [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: URL: http://www.elmundo.es/ magazine/2003/203/1060873003.html

32. Pamies, A., Manjón, F. J., Luque Durán, J.: Diccionarios del insulto. – Península, 2000.
33. Sanmartнn Sбez J. - Diccionario de argot. Madrid, 2003.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

34. Ріко-Годой К. Бути жінкою і не померти, намагаючись залишитися нею: Роман. – Перекл. з ісп. Г. Верба та Н. Хижняк // «Всесвіт», 2011. – № 1–2. – С. 33–118.
35. Rico-Godoy, C.: Cómo ser una mujer y no morir en el intento. – Madrid : Ediciones Tema de Hoy, S.A. – 196 pp.
36. C. Ruiz Safón El laberinto de los espíritus: A Novel. Barcelona : Planeta, 2016. 928 p.
37. Сафон Карлос Руїс. Лабіринт духів : роман / пер. з ісп. Харків, 2018. 800 с.
38. Pérez-Reverte A. La piel del tambor. Madrid: Santillana Ediciones generales, S.L., 2007. 401 p.
39. Перес-Реверте Артуро. Шкіра для барабана : роман / пер. з ісп. Харків, 2012. 606 с
40. Allende I. El amante japonés. Barcelona : Plaza&Janes, 2015. 352 p.
41. Альєнде Ісабель. Японський коханець : роман / пер. з ісп. Львів, 2017. 288 с.
42. WordReference: сайт. URL: https://forum.wordreference.com/ threads/joder-uso-por-pa%C3%ADses.1481619/.

РЕЗЮМЕ

Дипломна робота складається зі вступу, теоретичної, аналітичної, та практичної частин, висновкі та резюме українською та іспанською мовами.

Перший розділ є теоретичним, де визначається поняття та зміст мовної норми, описуються особливості жаргону, арго та суржику в іспанській мові, звертається увага на принципи та методи перекладу ненормативної лексики.

Аналітичний розділ присвячений аналізу та визначенню лексичного складу ненормативної лексики та фразеологізмів іспанської мови.

Третій розділ роботи є практичним, де досліджується ілюстративний матеріал іспанської мови та визначаються прийоми та особливості перекладу ненормативної лексики та фразеологізмів іспанської мови.

Ключові слова: суржик, жаргон, арго, іспанська мова, сленг, діалект, ненормативна лексика, фразеологізми.

RESUMEN

El trabajo de tesis consiste en la introducción, teórica, analítica y práctica de las partes que las conclusiones y resúmenes en Ucraniano y español.

La primera sección es teórica, donde se define el concepto y el contenido de la norma lingüística, se describen las características de la jerga, el Argo y la jerga en español, se presta atención a los principios y métodos de traducción de la blasfemia.

La sección analítica se dedica al análisis y definición de la composición léxica de las blasfemias y fraseologismos de la lengua española.

La tercera sección es práctica, donde se explora el material ilustrativo de la lengua española y se definen las técnicas y características de la traducción de la blasfemia y la fraseología de la lengua española.

Palabras clave: surzhik, jerga, Argo, español, argot, dialecto, blasfemia, fraseología.